

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra Výchovy ke zdraví

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tvorba školního vzdělávacího programu vybrané školy se zaměřením na Výchovu
ke zdraví

Creation school education program in selected school focused on Health Education

Bc. Kateřina Pavlíčková, DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N7504)

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a
střední školy speciální pedagogika – výchova ke zdraví

Odevzdáním této diplomové práce na téma Tvorba školního vzdělávacího programu vybrané školy se zaměřením na Výchovu ke zdraví potvrzují, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 11. 7. 2022

Děkuji paní doktorce Kovařikové za její komentáře k diplomové práci. Děkuji pedagogům základní školy a také žákům, kteří se zapojili do dotazníkového šetření, díky kterému vznikl návrh školního vzdělávacího programu pro povinně volitelný předmět podpora zdraví a bezpečí.

ABSTRAKT

Diplomová práce si klade za cíl aktualizovat školní vzdělávací program vybrané školy v oboru Výchova ke zdraví a bezpečí. Konkrétně se jedná o návrh povinně volitelného předmětu (PVP) podpora zdraví a bezpečí. Vybraná Základní škola si klade za cíl od školního roku 2022/2023 nabídnout žákům rozšířenou nabídku PVP. Teoretická část práce mapuje preventivní programy Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje a Policie ČR, sociální služby a neziskové organizace ve městě, kde se Základní škola nachází. Součástí je i popis vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a bezpečí (VKZB), průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova (OSV) a doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova (EV). V praktické části je vyhodnocení dotazníkového šetření, které probíhalo na sledované škole. Do šetření byli zapojeni učitelé prvního a druhého stupně a žáci druhého stupně. Cílem dotazníkového šetření bylo vymezit vzdělávací obsah předmětu. V druhé části praktické části je uvedena charakteristika povinně volitelného předmětu a vzdělávací obsah pro 7. – 9. ročník. Vzdělávací obsah je sestaven z oborů VKZB a EV a průřezového tématu OSV. Konkrétní učivo je z velké části navrženo i podle možností organizací podporující zdraví a bezpečí v komunitě. Na základě dotazníkového šetření došlo k přeřazení některých témat do jiných ročníků a tři témata (sexuální zdraví, sebeobrana a zdravotnictví), kterým se žáci chtějí věnovat, byly doplněny do vzdělávacího obsahu předmětu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kurikulum, Výchova ke zdraví, školní vzdělávací program, Osobnostní a sociální výchova, Etická výchova, podpora zdraví a bezpečí v komunitě

ABSTRACT

The aim of the Master's thesis is to create a school education program for a selected school with a focus on Health Education. This specifically concerns the creation of a new subject called Support for Health and Safety. The goal of the selected basic school is to offer students more relevant subjects from the 2022/2023 school year. The theoretical section maps preventive programs of the Pilsen Region's Fire Rescue Service and the Police of the Czech Republic, social services and non-profit organizations in the city in which the basic school is located. A part of this section also includes a description of the Health and Safety Education (HSE) educational branch of study, the cross-cutting topic of Personal and Social Education (PSE) and a supplementary educational branch of study called Ethical Education (EE). The practical section contains a questionnaire survey evaluation that was carried out at the basic school. Teachers of both levels and second-level students were included in the questionnaire survey. The questionnaire survey took place with the goal of defining the educational content of the subject. In the second part of the practical section, the characteristics of the new subject and educational content for 7th to 9th grades are listed. The educational content consists of HSE and EE branches of study and the PSE cross-cutting topic. Specific subject matters listed primarily according to possibilities of organizations supporting health and safety in the community. Based on the questionnaire survey, several topics were transferred to other grades, and free topics (sexual health, self-defense and healthcare) that students want to study were added into the subject's educational content.

KEYWORDS

Curriculum, Health Education, school education program, Personal and Social Education, Ethical Education, support for health and safety in the community.

Obsah

Úvod	7
1. Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání	8
1.1 Vzdělávací oblast Člověk a zdraví	10
1.1.1 Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí.....	11
1.2 Osobnostní a sociální výchova.....	12
1.2.1 Integrace OSV do jiných předmětů	13
1.3 Etická výchova	14
2. Zdraví a bezpečí jako součást školního kurikula.....	17
3. Základní škola Tachov, Hornická 1325.....	18
3.1 Školní vzdělávací program.....	18
3.1.1 ŠVP Výchova ke zdraví a bezpečí.....	19
3.1.2 Prekoncepty žáků 6., 7. a 8. ročníku z výchovy ke zdraví a bezpečí	20
3.2 Povinně volitelné předměty na ZŠ	21
4. Podpora zdraví a bezpečí v komunitě.....	23
4.1 Sociální služby v Tachově.....	23
4.2 Požární stanice Tachov.....	28
4.3 Policie České republiky, obvodní oddělení Tachov	30
4.4 Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov.....	31
4.5 Nezisková činnost v komunitě	32
5. Shrnutí teoretické části	34
6. Cíl výzkumného šetření, výzkumné otázky, výzkumné předpoklady.....	35
7. Skupina respondentů	36
8. Výzkumné metody.....	37
9. Výsledky dotazníkového šetření.....	39
9.1 Výsledky dotazníkového šetření s žáky	39
9.1.1 Pořadí témat dle věku a pohlaví žáků.....	48
9.2 Výsledky dotazníkového šetření s pedagogy	53
9.2.1 Pořadí témat dle pedagogů	58
9.3 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	60
10. Školní vzdělávací program se zaměřením na Výchovu ke zdraví a bezpečí.....	62
10.1 Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovaného předmětu.....	62
10.2 Výchovné a vzdělávací strategie	63
10.3 Vzdělávací obsah.....	65

10.3.1	7. ročník	65
10.3.2	8. ročník	67
10.3.3	9. ročník	69
11.	Shrnutí praktické části	72
	Závěr	75
	Seznam použitých informačních zdrojů	77
	Seznam zkratk.....	82
	Seznam příloh.....	83

Úvod

Cílem diplomové práce je vytvořit školní vzdělávací program povinně volitelného předmětu pro žáky 7. – 9. ročníku se zaměřením na Výchovu ke zdraví a bezpečí na vybrané Základní škole. Předmět je pracovně nazván podpora zdraví a bezpečí. Vedení Základní školy si klade za cíl od školního roku 2022/2023 rozšířit nabídku povinně volitelných předmětů na 2. stupni.

V teoretické části práce je popsáno ukotvení témat zdraví a bezpečí v Rámcovém vzdělávacím programu, konkrétně ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví a bezpečí, Etická výchova a v průřezovém tématu Osobnostní a sociální výchova.

Základní škola vyučuje témata zdraví a bezpečí v integrovaném předmětu výchova k občanství a ke zdraví. Jsou zde integrovány dva vzdělávací obory Výchova k občanství a Výchova ke zdraví a bezpečí. Předmět podpora zdraví a bezpečí si klade za cíl navazovat v některých tématech na znalosti a dovednosti žáků, které doposud nabyli v tomto integrovaném předmětu.

Pro vzdělávací obsah předmětu podpora zdraví a bezpečí byl proveden průzkum organizací, které podporují zdraví a bezpečí v místě, kde se Základní škola nachází. Jednalo se o sociální služby, služby a aktivity poskytované mezinárodním hnutím Českého červeného kříže, preventivní programy nabízené školám od Hasičského záchranného sboru v Plzni i v celé České republice a preventivní programy a materiály od Policie ČR. Jsou uvedeny i neziskové organizace, které působí v okrese školy.

Na vybrané Základní škole proběhlo dotazníkové šetření, které si klade za cíl vymezení obsahu povinně volitelného předmětu podpora zdraví a bezpečí. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 150 žáků 2. stupně a 19 pedagogů 1. i 2. stupně. Žáci a pedagogové byli dotazováni na chybějící zaměření v nabídce povinně volitelných předmětů školy a hodnotili jednotlivá témata předmětu podpora zdraví a bezpečí podle toho, jak jim připadají zajímavá (v případě žáků) nebo důležitá (v případě učitelů). Výsledky tohoto dotazníkového šetření jsou zapracovány do vzdělávacího obsahu povinně volitelného předmětu. Předmět je vymezen obsahově, časově a organizačně, uvedeny jsou výchovné a vzdělávací strategie a vzdělávací obsah je zpracován pro 7., 8. a 9. ročník.

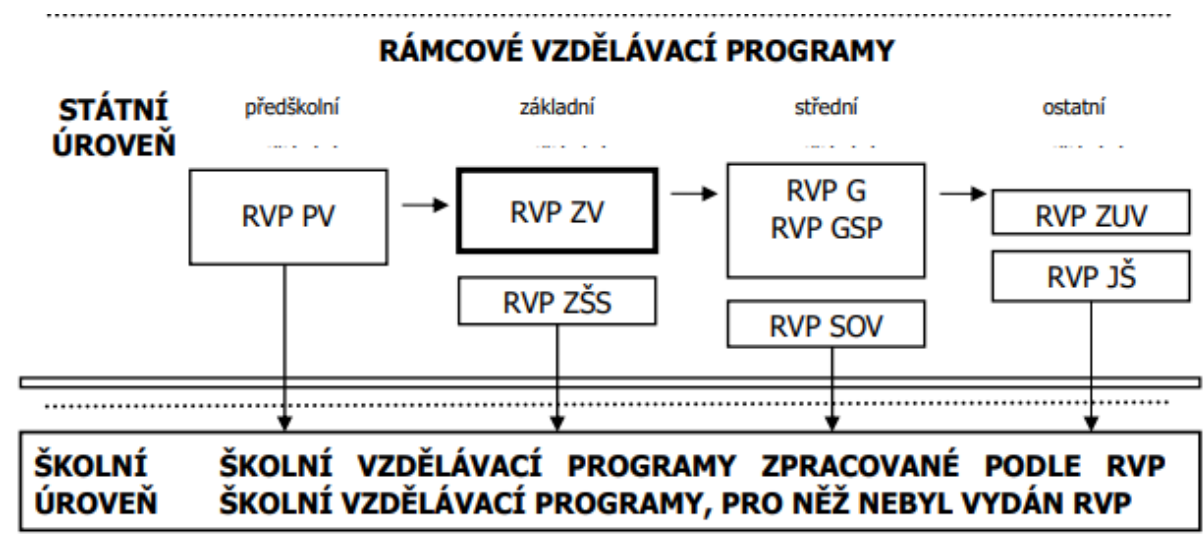
1. Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání

Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání je součástí systému kurikulárních dokumentů. V České republice jsou tyto dokumenty děleny na státní a školní úroveň.

Státní úroveň pojímá všechny rámcově vzdělávací programy (RVP) – pro předškolní, základní a střední vzdělávání. RVP představují závazné údaje o tom, jaké jsou pojetí a cíle vzdělávání, kterým klíčovým kompetencím se mají žáci učit a v neposlední řadě přinášejí popis jednotlivých vzdělávacích oblastí.

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP), podle kterých se vyučuje na jednotlivých školách. (RVP ZV, 2021)

Obrázek 1 Rámcové vzdělávací programy

(RVP ZV, 2021, str. 5)

Principy RVP ZV

- Navazuje na RVP pro předškolní vzdělávání a je východiskem pro RVP pro střední vzdělávání (například u stanovení požadavků přijímacího řízení na střední školu).
- Stanovuje vše, co je nezbytné pro povinné základní vzdělávání (i pro odpovídající ročníky víceletých gymnázií).
- Určuje úroveň kompetencí, kterých by měli žáci dosáhnout na konci povinné docházky.
- Předkládá vzdělávací obsah – jednotlivé učivo, výstupy a průřezová témata.

- RVP ZV umožňuje vyučovat vzdělávací obsah různými metodami a je možné ho upravit pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (RVP ZV, 2021)

Tendence ve vzdělávání podporované RVP ZV

- Přizpůsobovat výuku individuálním potřebám žáků.
- **Nabízet více volitelných předmětů** pro individuální rozvoj zájmů žáka.
- Vytvářet pozitivní klima školy /třídy.
- Využívat formativní hodnocení.
- Podporovat heterogenitu třídy inkluzí.
- V případě potřeby podporovat spolupráci školy, školního poradenského zařízení, zákonných zástupců a dalších zúčastněných osob. (RVP ZV, 2021)

Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni

Vzděláváním na 2. stupni základní školy žáci získávají takové návyky, dovednosti a vědomosti, které jim umožňují samostatné učení, zodpovědné a kultivované chování. Žáci se učí, jaká jsou jejich práva a povinnosti občana České republiky a Evropské unie. Vzdělávání je založené na propojení života ve škole a mimo ni, učitelé mohou zadávat žákům obtížnější práce, které jsou dlouhodobého a komplexního charakteru. Škola může přenášet část odpovědnosti na samotné žáky.

Škola žákům nabízí podnětné prostředí, ve kterém se jim dostává individuální péče. Při výuce se dbá na to, aby každý žák dosáhl svého maxima. Hodnocení probíhá na základě splnitelných úkolů a je posuzováno s ohledem na zlepšení každého žáka jednotlivě. Žáci mají možnost zažít úspěch, neměli by se bát udělat chybu, spíše se naučit, jak s ní pracovat. (RVP ZV, 2021)

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou souhrnem vědomostí, schopností, dovedností, postojů a hodnot, které umožňují osobní rozvoj a fungování občana ve společnosti. Kompetence jsou vyvozeny z obecných představ společnosti o tom, jak by měl vypadat a chovat se občan našeho státu, aby jeho život byl úspěšný a spokojený. Každý žák dosáhne těchto

kompetencí na jiné úrovni, ale vždy by měly být dosaženy v maximální možné míře. Na konci základní školy se nepovažují kompetence za ukončené, ale slouží jako vstup do celoživotního učení a pracovního procesu. Jedná se konkrétně o tyto kompetence:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní
- kompetence digitální (RVP ZV, 2021)

1.1 Vzdělávací oblast Člověk a zdraví

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví se zabývá zdravím člověka, které je na předních příčkách hodnotového žebříčku. Zdraví se považuje za předpoklad pro aktivní a spokojený život, proto se podpora a ochrana zdraví stává jednou z priorit základního vzdělávání.

Tato vzdělávací oblast umožňuje žákům především poznávat sebe sama jako živou bytost, seznamuje je se zdravím jako hodnotou, která má hloubku a je potřeba ji ochraňovat. Žáci jsou seznamováni s riziky spojenými se zdravím. Žáci si osvojují chování, které vede k posílení zdraví v jejich životě a učí se vlastní odpovědnosti za své zdraví.

Pro realizaci této vzdělávací oblasti je důležité, aby celá škola byla v souladu s tím, co se žáci o zdraví učí. Nejprve jsou žáci ovlivňováni pozitivním příkladem učitele, a později se učí sami odpovídat za své zdraví.

Cílem této vzdělávací oblasti je vedení žáků k:

- poznání zdraví jako důležité hodnoty
- pochopení zdraví jako vyváženosti mezi tělesnou, duševní a sociální pohodou
- poznávání člověka v závislosti na jednotlivých etapách života
- orientaci v tom, co je zdravé a zdraví podporující, a co je zdraví ohrožující
- preventivním činnostem podporující zdraví
- zdravým mezilidským vztahům

- chápání dobré tělesné a duševní kondice jako příhodného předpokladu pro budoucí výběr profese, partnerů apod.
- ochraně zdraví při každodenních nebo mimořádných rizikových situacích a k jejich řešení
- **aktivnímu zapojení se do činností podporující zdraví ve škole a obci**

Vzdělávací oblast je rozdělena do dvou vzdělávacích oborů – Výchova ke zdraví a Tělesná výchova. (RVP ZV, 2021)

1.1.1 Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho světa dostává se i do jiných vzdělávacích oblastí, jelikož souvisí s chodem a postoji celé školy. Vzdělávací obor si je blízký s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova. (RVP, ZV, 2021) Výchova ke zdraví a bezpečí aktuálně řeší tato tři paradigmatata:

- Respekt k rodině žáka.
- Soulad chování učitele k žákům ve výuce a mimo výuku.
- Jednotné formální i neformální kurikulum výchovy ke zdraví a bezpečí. (Kovaříková, Marádová, 2020)

„Jedinečnost oboru výchova ke zdraví a bezpečí spočívá v jeho pestrosti dané všemi složkami zdraví, tak i neustálým dynamickým vývojem životního stylu společnosti a jedince.“ (Kovaříková, Marádová, 2020, str. 9) Výchova ke zdraví a bezpečí, jak už je patrné z názvu, se zabývá hodnotami zdraví a bezpečí. Aktuální cíle ve Výchově ke zdraví a bezpečí jsou:

- Ukotvení vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a bezpečí ve školním systému a stanovení jeho poznávacího a výchovného významu.
- Podle očekávaných výsledků učení učivem vytvořit model vzdělávání v oboru Výchova ke zdraví a bezpečí.
- Zpracování didaktiky oboru Výchova ke zdraví a bezpečí pro jednotlivé stupně vzdělávání.

- Formovat didaktiku zdravotní a bezpečnostní gramotnosti v rámci edukace ve škole z neformálního vzdělávání.
- Uvést perspektivní koncepci přípravy učitelů.
- Učitelé aktivně a stále pracují na svých profesních kompetencích a vzdělávají se v nových trendech ve výchově ke zdraví a bezpečí. (Kovaříková, Marádová, 2020)

Mezi učivo Výchovy ke zdraví a bezpečí patří tato témata:

- *Vztahy mezi lidmi a jejich soužití*
- *Změny v životě člověka a jejich reflexe*
- *Zdravý způsob života a péče o zdraví*
- *Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence*
- *Hodnota a podpora zdraví*
- *Osobnostní a sociální rozvoj* (RVP ZV, 2021, str. 92-93)

Tato témata jsou vyučována podle didaktických zásad ve Výchově ke zdraví a bezpečí. Je to zásada vědeckosti, aktivity žáků, vnitřní motivace žáků, soustavnosti, postupnosti, trvalosti, názornosti a spojení teorie s praxí. (Kovaříková, Marádová, 2020)

Očekávané výstupy i s minimální doporučenou úrovní pro žáky s podpůrnými opatřeními jsou uvedeny v příloze č. 1 Očekávané výstupy z Výchovy ke zdraví (RVP ZV).

1.2 Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní a sociální výchova je jedním z průřezových témat v RVP ZV. Mezi průřezová témata se řadí takové problémy, které se aktuálně řeší ve společnosti, jsou formativním prvkem vzdělávání a umožňují individualizovat uplatnění žáků během školní docházky i mimo ni. Mají také výchovný smysl a nezastupitelné místo u vzdělávání žáků s třetím a vyšším stupněm podpory ve vzdělávání. Okruhy témat jsou zařazeny do několika vzdělávacích oblastí a propojují tím tak vzdělávací obory. S průřezovým tématem se může naložit jako s integrativní částí předmětu nebo může mít podobu samostatného předmětu, semináře nebo kurzu. Pro základní vzdělávání jsou charakterizována tato průřezová témata:

- *Osobnostní a sociální výchova*

- *Výchova demokratického občana*
- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*
- *Multikulturní výchova*
- *Environmentální výchova*
- *Mediální výchova* (RVP ZV, 2021, str. 124)

Průřezové téma osobnostní a sociální výchova má využití v běžném životě. Učivem pro toto téma je samotný žák, žakovská skupina a běžné situace v životě. Smyslem tématu je nalezení cesty k sobě samému a vytváření dobrých vztahů s ostatními lidmi. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví se realizuje průřezové téma Osobnostní a sociální výchova například v poznávání fyzických sil, sociálních vztahů, při nácviu komunikace a při rozhodování a chování se ve vypjatých situacích. Výuka tohoto tématu napomáhá primární prevenci rizikového chování. (RVP ZV, 2021)

Osobnostní výchova se zabývá rozvojem osobnostním, sociálním a morálním. Konkrétně přináší tato témata:

- Osobnostní rozvoj – rozvoj schopnosti poznávání, sebepoznání a sebepojetí, psychohygienu a kreativita
- Sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, kooperace a kompetice
- Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti, hodnoty, postoje, praktická etika (Valenta, 2012)

Žáci při osobnostní a sociální výchově nabývají kompetence sociální a personální, komunikativní, získávají kompetence k učení a také k řešení problémů. V některých oblastech se dotýká i kompetencí občanských a pracovních. (Valenta, 2012)

1.2.1 Integrace OSV do jiných předmětů

Tato „kroskurikulární“ cesta vyzývá k tomu, aby se sjednotily cíle předmětu a OSV. K tomu vedou 4 cesty.

- 1) Od předmětu (výchovy, oboru) k OSV:
 - a. Nalezení tematiky OSV v předmětu.

- b. V metodice předmětu jsou ožívována témata OSV.
- 2) Od OSV k předmětu (výchově, oboru):
- a. Témata OSV se stanou učivem předmětu.
 - b. Metodika OSV se stane metodikou předmětu, pro který není metodika OSV tolik příbuzná. (Valenta, 2006)

Pozitiva a úskalí včlenění OSV do jiných předmětů

Pozitivní na spojení OSV a jiného předmětu je možnost osobního prožitku žáka a začlenění osobních témat žáků. Spojení umožňuje rozvoj klíčových kompetencí napříč kurikulem a podporuje příjemné klima a vztahy ve třídě.

Jako úskalí se zde v první řadě jeví odklon od předmětu k probírání osobního života a vytracení odborného hlediska. V druhé řadě není také snadné naplánovat cíle OSV a jiného předmětu. (Valenta, 2006)

1.3 Etická výchova

Etická výchova je doplňujícím vzdělávacím oborem a uplatňuje se v mnoha vzdělávacích oborech, například v Jazyce a jazykové komunikaci, Českém jazyce a literatuře, Cizím jazyce, Člověku a jeho světě, Člověku a společnosti a v dalších jiných oborech. V oboru Výchova ke zdraví a bezpečí navazuje na učivo mezilidské vztahy, změny v životě člověka, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. (RVP ZV, 2021)

Etická výchova jako nepovinný předmět umožňuje věnovat se naplno žákům. Filosofie této výchovy by však měla prostupovat celou školou a mohou se jí učitelé věnovat i v jiných předmětech. Etická výchova formuje žákovy postoje a chování, vede je k úctě ke člověku a prostředí. Podporuje prosociálnost, harmonické vztahy v rodině, v práci, mezi skupinami i národy. Součástí etické výchovy je specifický výchovný styl. Učitel pozitivně přijímá žáka, získává ho pro spolupráci, osvětluje prosociálnost a podporuje zvědavost žáků. Cílem metod je umožnit žákům vytvořit si vlastní názor a osvojit si přiměřené chování a postoje. (Lencz, 1992) Formy práce jsou rozděleny do tří navazujících kategorií.

- První je kognitivní senzibilace, kdy žák poznává téma a umožňuje mu pochopit jeho význam. Učitel žáky seznamuje s tématem pomocí pozorování, psychoher, úryvků z literatury nebo prací s příběhem s otevřeným koncem.
- Druhým stupněm je nácvik ve třídě. Žáci zkoušejí na sobě a svých spolužácích experimenty s chováním, hrají scénky, zkouší nové životní role, píší slohové práce atd. U nácviku ve třídě se používá zpětná vazba, kdy se hodnotí i malé pokroky žáků a nesprávný postup se řeší například zopakováním zadání dané aktivity.
- Třetí úroveň je životní zkušenost. Žáci jsou motivováni, aby o tématech hovořili v rodině, pozorovali chování ostatních lidí. Své pozorování mohou zanášet do deníku, který poté slouží k diskuzím ve třídě. (Lencz, 2000)

Etická výchova má i svá úskalí, v experimentální skupině žáků 8. ročníku někteří uváděli tato negativa předmětu:

- zvýšená citlivost a zranitelnost (odborníci vysvětlují zvýšenou citlivost a zranitelnost věkem žáků a nevnímají ji jako důsledek etické výchovy)
- nepříjemnosti při používání asertivní komunikace (asertivní komunikace nemá být učena tak, že žáci musí za všech okolností docílit svého, ale při zachování své integrity napomáhat dobrým mezilidským vztahům)
- etická výchova by neměla probíhat ve školní třídě, ale v klubovém prostředí (odborníci doporučují vyučovat etickou výchovu v příjemném klubovém prostředí) (Lencz, 2008)

Etická výchova se věnuje 10 tématům:

1. *Mezilidské vztahy a komunikace.*
2. *Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.*
3. *Pozitivní hodnocení druhých.*
4. *Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.*
5. *Komunikace citů.*
6. *Interpersonální a sociální empatie.*
7. *Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.*

8. *Reálné a zobrazené vzory.*

9. *Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.*

10. *Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.*

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

- *Etické hodnoty*
- *Sexuální zdraví*
- *Rodinný život*
- *Duchovní rozměr člověka*
- *Ekonomické hodnoty*
- *Ochrana přírody a životního prostředí*
- *Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka (RVP ZV, 2021, str. 113)*

Očekávané výstupy Etické výchovy jsou uvedeny v příloze č. 2 Očekávané výstupy z Etické výchovy (RVP ZV).

Učitel etické výchovy by měl být proškolen v etických tématech, jelikož se může stát, že některé aktivity ve třídě otevrou žákům jejich citlivá možná dokonce i bolavá místa. Učitel proto musí umět reagovat a dotčeného žáka ošetřit. V metodických příručkách pro Etickou výchovu jsou vyznačeny aktivity, které může se třídou dělat každý učitel, ostatní aktivity vyžadují další vzdělávání učitele v metodách Etické výchovy. (Lencz, 2008)

2. Zdraví a bezpečí jako součást školního kurikula

Zdraví podle definice WHO chápeme jako vyvážený stav mezi tělesnou, duševní, sociální a duchovní pohodou. Kvalita zdraví je ovlivňována rodinou, komunitou i globální situací. Zdraví není již pojmem jen pro medicínu, ale je pojednáváno v kruzích pedagogických, psychologických a sociologických. Zdraví ovlivňuje kvalitu života, je základním právem každého jedince – právo na zdravý vývoj, zdravotní péči a také ochranu zdraví. Rodiče a školní prostředí má možnost vytvářet u dětí zdravé návyky a ovlivňovat pozitivně jejich zdravý vývoj. Základní školy mají možnost eliminovat a minimalizovat negativní jevy v chování žáků, proto je téma zdraví nedílnou součástí základního vzdělávání. (Marádová, 2006)

Podpora zdraví ve školním prostředí neznamena jen učit o zdraví v rámci předmětu, ale zamyslet se nad celým pojetím školy. Škola by svým chodem měla zdraví žáků chránit a podporovat zdravé klima školy a jednotlivých tříd. Zdraví je ale tak široké téma, že je potřeba se mu věnovat v rámci samostatného předmětu, případně v předmětu, kde bude vzdělávací obsah Výchovy ke zdraví a bezpečí vhodně integrován s jiným vzdělávacím oborem. Hodinová dotace nevytváří prostor pro naplnění požadavků kurikula. Proto je téma zdraví součástí průřezových témat. Učitelé různých předmětů tak mají možnost se tématu zdraví věnovat i ve své výuce. (Marádová, 2008)

Zdraví a bezpečí je řešeno obecně v RVP ZV v kapitole 10 Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování ZV. Škola by měla být členěná a měly by být rozděleny zóny k učení (třídy) a k odpočinku či dalšímu vzdělávání (knihovny, studovny, družiny), separátní zóny pro žáky a učitele a společné prostory, kde se může setkávat celá škola (auly apod.). V RVP ZV se klade důraz na vhodnou strukturu pracovního a odpočinkového režimu učitelů i žáků. Během dne by měli žáci i učitelé mít dostatek relaxace a aktivního pohybu. RVP ZV řeší hygienu učení (světlo, teplo, větrání atd.), bezpečnost technických zařízení (revize) a dostupnost první pomoci. Pro dobrý chod školy a dobré klima ve škole i v jednotlivých třídách a mezi pedagogy jsou uvedeny podmínky psychosociální a personální. Tyto podmínky zajišťují osobní bezpečí žáků i pedagogů a napomáhají vhodné atmosféře k učení a k výkonu povolání učitele. (RVP ZV)

3. Základní škola Tachov, Hornická 1325

V následující kapitole je popsána Základní škola, pro kterou je navrhován školní vzdělávací program povinně volitelného předmětu a ve které bylo uskutečněno dotazníkové šetření.

Základní škola Tachov, Hornická 1325 (dále jen Základní škola) se nachází v západní části města Tachova. Poblíž školy je Městská knihovna, Dům dětí a mládeže a kinosál, který škola využívá například na akademie. Kapacita školy je 820 žáků. (Školní vzdělávací program, 2021) Ve školním roce 2019/2020 navštěvovalo školu 683 žáků. Žáci mají možnost výuky od 1. do 9. ročníku ve dvou až čtyřech paralelních třídách. S žáky pracuje 41 pedagogů s 5 vychovatelkami školní družiny a 6 asistenty pedagoga. Nepedagogických zaměstnanců je ve škole 10, patří mezi ně 2 školníci, 7 uklízeček a 1 samostatná referentka. (Výroční zpráva, 2020)

Škola se skládá ze dvou budov, které jsou navzájem propojené. Menší budova je přizpůsobena pro výuku 1. stupně. Je zde 10 učeben, 1 herní koutek a odborná učebna pro výuku cizích jazyků a hudební výchovy. Větší budova je uzpůsobena pro starší žáky 2. stupně. Nachází se zde 16 tříd a 10 odborných učeben – například pro výuku informatiky, cizích jazyků, zeměpisu, přírodopisu, chemie atd. Škola disponuje dvěma tělocvičnami a přilehlým hřištěm. Od roku 2020/2021 je v provozu také nová venkovní učebna. V budově se nachází výtah a celkově je škola přizpůsobena pro žáky s omezenou hybností. (ŠVP, 2021)

3.1 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program Základní školy vychází z obecných vzdělávacích cílů a kompetencí RVP pro ZV. Škola nese motivační heslo „Škola pro všechny“. Škola se neprofiluje v žádném směru, jelikož chce klást důraz na všechny oblasti vzdělávání.

Škola si klade za cíl:

- všestranný rozvoj žáka,
- motivaci žáka k celoživotnímu učení,
- zavedení efektivní metody práce (skupinové a projektové vyučování),

- vedení žáků k dodržování pravidel, zdravému životnímu stylu a ochraně zdraví svého i druhého,
- rozvíjet u žáků projevování se jako svobodná a zodpovědná osoba, rozvíjet toleranci a ohleduplnost k jiným osobám (z jiných kultur či rodin s jinou náboženskou vírou).

Škola bude podporovat:

- empatické a respektující chování a řešení problémů,
- účinnou komunikaci,
- využívání informačních technologií
- kvalitní výuku cizích jazyků

Výchovné a vzdělávací strategie Základní školy jsou koncipovány tak, aby docházelo k rozvoji osobnosti žáka jako celku. Získané kompetence v základním vzdělávání nejsou konečné, ale tvoří základ pro celoživotní učení. (ŠVP, 2021)

3.1.1 ŠVP Výchova ke zdraví a bezpečí

Na základní škole Tachov, Hornická 1325 (dále jen základní škola) je vyučován předmět Výchova k občanství a ke zdraví. Jedná se o integrovaný předmět, kde se propojují vzdělávací oblasti „Člověk a společnost“ a „Člověk a zdraví“. V předmětu se snoubí témata ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství a Výchova ke zdraví a bezpečí. Předmět je dotován 2 vyučovacími hodinami týdně v 6. 7. a 9. ročníků a 1 hodinou týdně v 8. ročníků. 3 hodiny jsou z časové dotace vzdělávací oblasti Člověk a společnost, 1 hodina z oblasti Člověk a zdraví a další 3 hodiny jsou disponibilní. Předmět je vyučován v celé třídě nejčastěji přímo na škole, některé aktivity se mohou realizovat mimo školu. Výuka probíhá zčásti formou her, projektů, skupinových prací, v komunitním kruhu apod. Předmět je obohacen o přednášky, exkurze a je propojen s programy státních i nestátních organizací a Minimálním preventivním programem školy. Níže bude charakterizována část předmětu související s oborem Výchova ke zdraví a bezpečí. (ŠVP, 2021)

Předmět umožňuje žákům diskutovat a přemýšlet o jejich zdraví v několika rovinách (bio-psycho-sociální). Především se v předmětu usiluje o poznání sebe sama, pochopení

hodnoty zdraví a uznání důležitosti prevence. Dále se žáci seznamují se situacemi, které ohrožují jejich zdraví a učí se v těchto situacích chovat (rozhodovat).

V tomto předmětu se vyučují tato průřezová témata: osobnostní a sociální výchova, multikulturní výchova, environmentální výchova a mediální výchova.

Předmět v obou částech vzdělávacích oblastí prohlubuje následující kompetence:

- Kompetence k učení – práce s textem, analýza a syntéza informací, organizace vlastního učení, vyjádření vlastního názoru
- Kompetence k řešení problémů – pozorování odborných názorů, vlastní přístup ke zdraví, řešení modelových situací, obhájení vlastního rozhodnutí
- Kompetence komunikativní – vyjádření vlastního názoru na zdraví, diskuze, vlastní prezentace textů, grafů apod.
- Kompetence sociální a personální – význam týmové a samostatné práce, různé role ve skupině, práce v týmu, atmosféra v týmu, hodnocení práce
- Kompetence občanské – pravidla v kolektivu, zákony a společenské normy, školní řád, respektování ostatních lidí, zdravý životní styl, základní ekologické souvislosti, chování v krizových situacích
- Kompetence pracovní – využití znalostí nabytých ve škole pro svůj další rozvoj, efektivní učení a práce, bezpečnost práce,
- Kompetence digitální – kritická práce s digitálními daty, předcházení ohrožujícím situacím, etické chování v digitálním světě (ŠVP, 2021)

3.1.2 Prekoncepty žáků 6., 7. a 8. ročníku z výchovy ke zdraví a bezpečí

Prekoncepty si žák utváří jak vlivem vnějším (například rodiče a škola) tak vnitřním (psychické a biologické dispozice jedince) (Čáp, Mareš, 2001). Prekoncepty se dělí na kognitivní, afektivní a strukturální složku. Kognitivní složka je tvořena volným i mimovolným učením, afektivní disponuje emocemi žáka a strukturální pomáhá žákům třídit pojmy podle již získaného pojetí světa. (Doudlík, 2011)

V přílohách č. 3–6 jsou uvedeny očekávané výstupy žáků z předmětu výchova k občanství a ke zdraví v 6., 7., 8. a 9. ročníku, výstupy jsou zaměřeny v oboru Výchova ke zdraví

a bezpečí. Tyto výstupy slouží jako prekoncepty pro vytvoření učebního obsahu v povinně volitelném předmětu podpora zdraví a bezpečí.

3.2 Povinně volitelné předměty na ZŠ

Základní škola nabízí svým žákům ve školním roce 2022/2023 pět povinně volitelných předmětů. Žáci si je volí v 2. pololetí 6. ročníku a následující 3 roky pokračují v témže volitelném předmětu. Ke změnám dochází zřídka a přechod žáka mezi povinně volitelnými předměty schvaluje vedení školy. Předměty jsou vyučovány 2 hodiny týdně jako odpolední vyučování v 7., 8., a 9. ročníku.

Seminář společenskovedních předmětů (SSP) rozvíjí znalosti a kompetence, kterých žáci nabývají v předmětu dějepis. Žáci se zdokonalují především v praktických dovednostech jako je například práce s historickými dokumenty nebo mapami. Výuka je doplněna o exkurze v muzeích, o návštěvy výstav a o besedy s odborníky na historii Tachovska.

Sportovní výchova (SPv) rozvíjí dovednosti získané v předmětu tělesná výchova nebo rekreačním sportem, a to především schopnosti a dovednosti pohybové. Předmět probíhá v tělocvičných Základní školy a na hřišti. Žáci jsou rozděleni na chlapce a dívky.

Technická praktika a robotika (TPR) podporuje manuální zručnost žáků a umožňuje jim uplatnit se v technických oborech. Žáci v tomto předmětu aplikují znalosti z přírodovědných předmětů. Žáci pracují jak manuálně, tak ve virtuálním prostředí a seznamují se s konstrukčními materiály nebo technologickými postupy.

Konverzace v anglickém jazyce (KAJ) je povinně volitelný předmět doplňující předmět anglický jazyk jako hlavní cizí jazyk. Na škole se vyučuje i německý jazyk jako hlavní cizí jazyk. Pokud by žák měl jako hlavní cizí jazyk němčinu, musí prokázat znalosti angličtiny na takové úrovni, aby byl do tohoto předmětu vpuštěn. Největším cílem je odstranění bariér při používání angličtiny v mluveném projevu. Dále je kladen důraz na použití jazyka v rozhovoru se správně použitými gramatickými jevy. (Školní vzdělávací program)

Vedení domácnosti (VD) umožňuje žákům získat dovednosti ve vaření, péči o dítě, základech ručních prací (vyšívání, pletení, háčkování, základy strojového šití). Předmět

se vyučuje ve třídě, nebo ve školní kuchyňce. Škola má k zapůjčení několik přenosných šicích strojů. (ŠVP, 2021)

4. Podpora zdraví a bezpečí v komunitě

V následující stati jsou popsány sociální služby v Tachově, které si kladou za cíl například udržení nebo zlepšení zdraví klienta. Nejvíce sociálních služeb ve městě Tachov má registrovaný Kotec, o. s. a Centrum sociálních služeb. Sociální služby poskytuje ale i tachovský Červený kříž. Zdraví chrání oblastní spolek Hasičské záchranné služby a místní Policie ČR. Přehled služeb a organizací je zde uveden z důvodu požadavku školy na propojení problematiky zdraví a bezpečí v mikroregionu a ve výuce.

4.1 Sociální služby v Tachově

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále zákon o sociálních službách) popisuje podmínky, za kterých jsou poskytovány sociální služby fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci. Nepříznivou situací může být například ztráta schopností z důvodu věku, takové životní návyky, které jsou v rozporu se zákony a morálkou společnosti, pobyt ve znevýhodňujícím prostředí a další.

Zákon o sociálních službách charakterizuje sociální služby podle druhu a formy poskytování. Mezi druhy patří **sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence**. Služby terénní, ambulantní nebo pobytové jsou formy, jak lze sociální služby poskytovat.

Terénní službou se rozumí taková služba, která se poskytuje v přirozeném prostředí klienta (např.: osobní asistence, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, kontaktní centra, terénní programy). Pokud klient do zařízení sociálních služeb dochází nebo je tam dopravován, jedná se o **ambulantní formu** sociální služby (např.: pečovatelská služba, denní stacionáře, krizová pomoc). U **pobytových služeb** je klient v zařízení přímo ubytován (např.: chráněné bydlení, domov pro seniory, azylové domy).

Město Tachov s více než 11 000 obyvateli poskytuje svým občanům širokou škálu sociálních služeb. Služby jsou dostupné pro velké věkové spektrum. Sociální služby cílí jak na děti a mládež, tak na rodiny s dětmi, dospělé a osoby v důchodovém věku. Každý z potenciálních klientů sociálních služeb v Tachově si potřebuje vybrat takou službu, která

mu pomůže v jeho individuální situaci. Klienti si mohou vybrat například z denního centra pro děti a mládež, rodinné poradny, nízkoprahového zařízení nebo domova pro seniory. Široká nabídka sociálních služeb je popsána níže v tabulce č. 1 a je rozdělena podle druhů služeb. Informace v tabulce vychází z dokumentů Marcely Němcové (2013, 2019) a webových stránek Hospice sv. Jiří.

Tabulka 1 Sociální služby v Tachově

DRUHY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	NÁZEV SLUŽBY	REGISTROVANÁ SOCIÁLNÍ SLUŽBA	FORMA SOC. SLUŽEB	CÍLOVÁ SKUPINA	POSKYTOVATEL	KONTAKT
Služby sociální prevence	Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých – Tachov	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Ambulantní Terénní	Osoby se zrakovým postižením	Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR	Stadrotská 1516 347 721 921 Tachov- odbocka@sons.cz
	VČAS Z KOTCE	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Terénní	Osoby ohrožené nežádoucími společenskými vlivy (nebo již žijící rizikově), osoby žijící ve vyloučených lokalitách	Kotec, o. s.	Karla Havlíčka Borovského 521 608 656 539 vcas@kotec.cz
	NZDM RELAX Tachov	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	Ambulantní	Děti a mladiství ohroženi nežádoucími společenskými vlivy	Kotec., o. s.	Rokycanova 4 734 313 204 nzdm_tc@kotec.cz
	Nízkoprahové denní centrum	Nízkoprahové zařízení	Ambulantní	Osoby bez přístřeší, osoby žijící v nevyhovujících podmínkách, osoby po výkonu trestu odnětí svobody	Kotec., o. s.	Rokycanova 131 608 656 538 ndc_tc@kotec.cz
	Terénní programy Tachovsko	Terénní program	Terénní	Osoby ohrožené závislostí na návykových látkách, osoby závislé	Kotec., o. s.	Rokycanova 131 608 656 539 739 285 102

						tp.tachov@kotec.cz
	K-centrum Tachov	Kontaktní centrum	Ambulantní	Osoby ohrožené závislostí na návykových látkách, osoby závislé	Kotec., o. s.	Karla Havlíčka Borovského 1177 608 656 539 tachov@kotec.cz
Služby sociálního poradenství	Poradna pro zdravotně postižené	Odborné sociální poradenství	Ambulantní	Osoby se zdravotním postižením, senioři	Centrum pro zdravotně postižené Plzeňského kraje	Bělojarská 1451 374 722 189 tachov@czppk.cz
	Rodinná poradna	Odborné sociální poradenství	Ambulantní	Oběti domácího násilí, osoby v krizi, rodiny s dětmi, senioři	Centrum sociálních služeb Tachov, příspěvková organizace	Panenská 2068 374 701 110 / 109 rod.poradna@csstachov.cz
	Centrum na podporu integrace cizinců pro Plzeňský kraj	Odborné sociální poradenství	Ambulantní Terénní	Cizinci, žijící legálně na území ČR	Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR	Zářečná 1540 377 223 157 725 874 976 725 874 977 icplzen@suz.cz
Služby sociální péče	Domov pro seniory Tachov, Panenská 2068	Domov pro seniory	Pobytové	Senioři od 55 let	Centrum sociálních služeb Tachov, příspěvková organizace	Panenská 2068 374 701 111 Dspa.vedouci@csstachov.cz
	Domov seniorů PANORAMA,	Domov pro seniory	Pobytové	Senioři nad 65 let	Centrum sociálních	U Penzionu 1711

	U Penzionu 1711	Domov se zvláštním režimem		Osoby se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí	služeb Tachov, příspěvková organizace	374 723 357 Dsup.vedouci@csstachov.cz
	Pečovatelská služba Tachov	Pečovatelská služba	Terénní Ambulantní	Osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s tělesným postižením, rodiny s dítětem/děťmi, senioři	Oblastní spolek Českého Červeného kříže	Bělojarská 2288 374722134 725047018 tachov@cervenykriz.eu
	Hospic sv. Jiří v Tachově	Paliativní péče	Terénní	Osoby s nevyléčitelným onemocněním v konečném stádiu	Hospic sv. Jiří v Tachově	Náměstí Republiky 70, 722 982 914 739 686 251

V tabulce č. 1 Sociální služby v Tachově jsou uvedeny ty služby, které jsou poskytovány na území města Tachova. Nejsou zde uvedeny ty služby, které jsou poskytovány v přilehlých osadách nebo nejbližších městech (Mariánské lázně, Plzeň apod.)

4.2 Požární stanice Tachov

Svou hasičskou záchranou stanicí má město Tachov na adrese Plzeňská 2163. Územní odbor Tachov spadá pod Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, který eviduje četnou preventivně výchovnou činnost. HZS Plzeňského kraje pořádá soutěž Malý záchranář a výtvarné soutěže, účastní se Evropského dne linky 112, vzdělává děti a učitele na školách a podporuje další projekty s hasičskou tematikou. (Preventivně výchovná činnost) Na Základní škole, pro kterou vzniká nový povinně volitelný předmět, již ke spolupráci s Požární stanicí Tachov došlo v roce 2018, kdy por. Ing. Jan Krasinský přednášel žákům 6. ročníku o chování při požárech v bytě a k jejich předcházení.

Řada soutěží a programů je bohužel určena jen žákům do 6. třídy. S žáky 7. až 9. ročníku je možné navštívit Evropský den linky 112 v Plzni a využít preventivních programů Hasiči pro školy. Níže jsou podrobněji popsány některé preventivně výchovné činnosti pořádané HZS Plzeňského kraje:

Evropský den linky 112 – Tento den připadá na 11. února, který upozorňuje na jednotné evropské tísňové číslo. V Plzni se tento den slaví v Obchodním centru Plzeň na Rokycanské. Veřejnost si může vyzkoušet simulované volání na tísňovou linku, využít dětské hry a hovořit přímo s operátory na tísňové lince 112. (Evropský den linky 112)

Vzdělávání učitelů– Plzeňský hasičský záchranný sbor pořádá kurzy pro učitele se zaměřením na běžná rizika a mimořádné události. Koordinátorkou projektu je k datu 12. 4. 2022 kpt. Lenka Basáková. (Vzdělávací kurzy pro učitele mateřských, základních a středních škol)

Podklady k výuce ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných situací – Na webových stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky (dále HZS ČR) jsou k dispozici materiály pro výuku žáků Základní školy. Jsou zde jak metodické materiály pro učitele, tak materiály pro žáky (prezentace a pracovní listy). HZS ČR mají zpracované příručky „Hasiči radí“ pro slabozraké žáky od prvního do sedmého ročníku. Text je upraven tak, že vyhovuje i žákům s dyslexií a žákům ve speciálním školství. Příručky pro slabozraké žáky v 8. a 9. ročníku budou vydávány v letech 2022–2023. (Pomůcky a učebnice k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných situací)

Hasiči pro školy – je celorepublikový preventivní program pro žáky 2. stupně základních škol. Projekt funguje od školního roku 2017/2018. Jedná se o kompletní proškolení žáků v tématech běžných rizik a mimořádných situací. Žáci mají v každém ročníku 5 vyučovacích hodin na tato témata. Tento projekt je poskytován školám zdarma. V tabulce č. 2 níže je uvedeno, kterým konkrétním tématům se budou žáci v jednotlivých ročnících věnovat. (Hasiči pro školy)

Tabulka 2 Rozložení učiva chování v mimořádných událostech do jednotlivých ročníků

Ročník	Témata	Témata hodin
6. ročník	Mimořádná událost, IZS	Mimořádné události Integrovaný záchranný systém Hasiči a jejich práce Tísňová volání Bezpečná domácnost, bezpečný pohyb venku
7. ročník	Chování při MU (opatření ochrany obyvatelstva)	Opatření ochrany obyvatelstva, legislativa Varovný signál, chování po zaznění varovného signálu Evakuace, evakuační zavazadlo Ukrytí a individuální ochrana Laická resuscitace
8. ročník	Požár	Požár Hasicí přístroje První pomoc při popáleninách, nahlášení požáru na tísňovou linku Požár objektu, domácí únikový plán Požár v přírodě
9. ročník	Živelní pohromy a havárie	Živelní pohromy, havárie, atmosférické poruchy, sesuvy Povodně Dopravní nehoda Havárie s únikem NL Radiační havárie, hromadné nákazy, terorismus

(Hasiči pro školy)

4.3 Policie České republiky, obvodní oddělení Tachov

Obvodní oddělení Tachov se nachází na adrese Plánská 2018. Policie ČR se v rámci prevence zaměřuje na různé cílové skupiny – děti, mládež, dospělé a seniory. Pro děti a mládež mohou být nabídnuta tato preventivní témata: digitální bezpečnost, šikana, drogy, bezpečí v dopravě, domácí násilí, majetková kriminalita. (Rady Policie ČR a informace o prevenci, 2022) Pro digitální bezpečnost, bezpečnost v dopravě a protidrogovou prevenci vytvořila Policie ČR v roce 2019 projekt „**Tvoje cesta**“. Tento projekt má tři pilíře – Tvoje cesta onlinem, Tvoje cesta v dopravě a Tvoje cesta načisto. Cílem tohoto projektu je zvědomit u žáků odpovědnost za vlastní bezpečí a také upozornit na odpovědnost rodičů za bezpečí jejich dětí. (Hodačová, 2022)

Tvoje cesta onlinem – Preventivní projekt Tvoje cesta onlinem zaštiťuje spolu s Policií ČR Československá obchodní banka, a.s. (ČSOB). ČSOB má zkušenosti s tvorbou preventivního materiálu pro veřejnost v oblasti finančního vzdělávání a nyní rozšířila svou preventivní činnost i o digitální bezpečnost. Cílem projektu je seznámit žáky 2. stupně s možnými útoky internetových predátorů. Žáci se dozvědí, jak se před takovými lidmi chránit (neudávat veřejně osobní informace) a při možném kontaktu s takovým člověkem se žáci naučí, jak ho rozpoznat a dále postupovat. Projekt je zacílen i na rodiče, kteří budou moci navštěvovat semináře a besedy na toto téma. (Moravčík, 2019)

Na stránkách ČSOB je možné v rámci tohoto projektu najít také 10 podcastů, které se zabývají nebezpečím na internetu, a ve kterých naleznou žáci i široká veřejnost návody na to, jak se na internetu chovat bezpečně a s kým řešit potíže. Podcasty moderuje Lukáš Mada, student Univerzity Palackého v Olomouci. Mezi jeho hosty patří Lenka Brynychová (odbornice na online bezpečnost z ČSOB), doc. Kamil Kopecký (pedagog Univerzity Palackého a vedoucí národního projektu E-bezpečí), kpt. Pavel Schweiner (expert analytiky a kybernetické kriminality policie v Olomouckém kraji) a žáci základní školy a gymnazisté z Olomouce. Podcasty mají 20–30 minut.

Podcasty nesou tato témata: rizika internetu, digitální stopy, internetoví predátoři a odcizení citlivých dat, bezpečná hesla a jiné ochranné prvky moderních technologií, podvodné e-maily, bezpečné nakupování na internetu, fakenews, autorská práva, kyberšikana a zálohování. (Podcast Tvoje cesta #onlinem)

4.4 Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov

Oblastní spolek Českého Červeného kříže Tachov se nachází na adrese Bělojarská 2288. Oblastní spolek nabízí lidem v Tachově a okolí tyto služby:

Pečovatelská služba – Tato služba je registrována od 1. 1. 2007. Forma poskytování je terénní s kapacitou 150 uživatelů za rok. Cílovou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením a senioři, kteří potřebují pomoci, ale přesto nepotřebují komplexní péči v domovech pro seniory nebo obdobných zařízeních. Zaměstnanci této služby podporují klienty v běžném způsobu života, pomáhají jim v nepříznivých životních situacích a při udržování domácnosti. Cílem služby je podpořit klienty, aby svůj život prožívali v psychické i fyzické pohodě, jejich život byl srovnatelný s jejich vrstevníky a při plnění osobních cílů klienta. Sociální pracovníci zajišťují například pomoc s osobní hygienou, zajištění nákupu, úklid domácnosti, doprovod k lékaři či na úřad apod. (Pečovatelská služba)

Domácí péče– Domácí ošetrovatelská péče poskytuje svým klientům služby zdravotnického charakteru. Tato služba je určena těm, kteří jsou propuštěni z nemocnice nebo jsou v domácím ošetření a jsou pojištěnci Vojenské zdravotní pojišťovny. Zaměstnanci se zaměřují na kontrolu stavu klienta (teplota, krevní tlak, hladina cukru v krvi), aplikaci léčiv, rehabilitaci a další péči. Cílem služby je podpora zdraví, navrácení zdraví a důstojný odchod nevléčitelně nemocného člověka. (Domácí péče)

Školení první pomoci – Oblastní spolek Českého červeného kříže v Tachově provádí školení první pomoci pro všechny věkové kategorie – pro děti v mateřských školách i pro dospělé. Zaměstnanci školí konkrétně v rámci BOZP a v autoškolách. Provádí školení pro veřejnost a další školení. (Školení první pomoci)

Humanitární pomoc– Humanitární pomoc této služby se zaměřuje na pomoc při katastrofách. Podle statistik nachází u katastrof velkého rozsahu záchranáři 20 % těžce raněných, 40 % lehce raněných a 40 % nezraněných. O těžce zraněné se starají jednotky Integrovaného záchranného systému a o lehce zraněné a nezraněné osoby se starají Humanitární jednotky Českého červeného kříže, což znamená o více jak polovinu lidí v místě katastrofy. Humanitární jednotky fungují od 1. 1. 2012 a je do nich zařazeno 1 223 osob. (Humanitární pomoc)

Dárcovství krve– Dárcovství krve realizuje Český červený kříž od roku 1948. Cílem je propagovat dárcovství, získávat nové dobrovolníky a také oceňovat ty, kteří darují krev

bez nároku na zisk. Bezpríspevkové dárce oceňuje ČČK medailemi prof. MUDr. Jana Jánského a Zlatými kříži ČČK. (Dárcovství krve)

4.5 Nezisková činnost v komunitě

Mezi neziskové organizace dnes podle občanského zákoníku existují například spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy a další. Řadí se mezi právnické osoby, které mají veřejnou prospěšnost. To znamená, že přispívá svojí činností k dosažení obecného blaha. (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník)

Ve městě Tachov patří mezi neziskové organizace, které nemají registrovanou sociální službu spolek SmeTu, obecně prospěšná společnost MAS Zlatá cesta, Tachovský ornitologický spolek, Národní geopark Geoloci a útulek Šmudlina.

Sme Tu z.s.

Spolek podporuje rodinný život a mezigenerační vztahy. Aktivity pořádané spolkem kladou důraz na tradice daného regionu, berou ohled na ochranu přírody a udržitelný rozvoj krajiny. Snahou spolku je aktivizovat občanskou společnost. Spolek připravuje pro veřejnost outdoorové hry a zkulturnění veřejného prostoru. Spolek existuje od roku 2021. Ve spolku je dobrovolnými členy šest žen. (Smetu)

MAS Zlatá cesta o.p.s.

Místní akční skupina (MAS) Zlatá cesta se zaměřuje na využívání dotační podpory na místní projekty. MAS Zlatá cesta se nenachází pouze na Tachovsku ale v celých západních Čechách, kudy dříve procházela historická středověká Zlatá cesta, díky které se region rozvíjel. (O nás, MAS Zlatá cesta) Přímo v Tachově nabízí MAS Zlatá cesta veřejnosti různé kulturní akce, farmářský obchod, Tachovský klub otevřených dveří, příměstské tábory, rodinné centrum a krámk s lokálními výrobky. (Služby pro veřejnost) MAS Zlatá cesta vznikla v roce 2006. (O nás, MAS Zlatá cesta)

Tachovský ornitologický spolek

Ornitologická stanice byla založena v roce 2002. Od roku 2003 je součástí sítě záchranných stanic. Stanice se zabývá odchytom některých živočichů, úpravou hnízd a hnízdišť, léčením raněných živočichů a jejich pozdějším návratem do volné přírody, propagační a osvětovou činností pro děti a mládež. (Tachovský ornitologický spolek – záchranná stanice živočichů)

Národní geopark GeoLocí

Geoparky obecně nevychází z legislativy, ale zakládají se díky dobrovolné spolupráci místní komunity s možnou podporou odborných pracovišť. Geoparky navazují na místní tradice a vychází z přírodní podstaty regionu. Geopark označuje území, které ukazuje geologický vývoj Země a zmiňuje vliv na ekonomická a kulturní rozvoj společnosti. (Co je to geopark) Národní geopark GeoLocí se věnuje regionu Tachov. (Národní park GeoLocí)

Útulek Šmudlina

Útulek Šmudlina je určen psům a kočkám. Útulek provozuje Gabriela Jägerová a s ní se o útulek starají dobrovolnice, které jí pomáhají s venčením pejsků, sháněním peněz na provoz, fotografováním atd. Veřejnost může podpořit útulek finančním darem, hmotným darem (jídlo a potřeby pro psy a kočky). Základní škola Tachov, Hornická 1325 každoročně pořádá před Vánoci hmotnou sbírku pro tento útulek. (O nás, útulek Šmudlina)

5. Shrnutí teoretické části

Povinně volitelný předmět podpora zdraví a bezpečí vychází z tendencí Rámcového vzdělávacího programu 2021.

- a) Volitelné předměty umožňují individuální rozvoj žáků.
- b) Vzhledem k zaměření předmětu (zdraví, bezpečí, etika) je možné vytvořit pozitivní klima ve třídě.
- c) V předmětu je prostor pro používání formativního hodnocení.

Předmět navazuje na vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí a pokračuje v podpoře zdraví v životě žáků. Vede žáky ke zdravým mezilidským vztahům, ochraně zdraví v mimořádných rizikových situacích a aktivnímu zapojení se do činností podporující zdraví ve škole a obci.

Témata, která budou probírána v předmětu podpora zdraví a bezpečí, vycházejí také z průřezové oblasti Osobnostní a sociální výchova a Etická výchova. Do předmětu přináší nalézání cest k sobě samému, vytváření pozitivních vztahů s ostatními lidmi nebo nácvik komunikace.

Základní škola, pro kterou je povinně volitelný předmět (PVP) podpora zdraví a bezpečí připravován, má obor Výchova ke zdraví a bezpečí integrovaný s oborem Výchova k občanství v jednom předmětu. Žáci se s tímto předmětem setkávají na celém druhém stupni. Osobnostní a sociální výchova figuruje ve školním vzdělávacím programu jako průřezové téma v různých předmětech. Etická výchova se nevyučuje.

Škola ve školním roce 2022/2023 bude nabízet 5 povinně volitelných předmětů: seminář společenskovedních předmětů, sportovní výchovu, konverzaci v anglickém jazyce, technická praktika a robotika a vedení domácnosti. Vedení domácnosti však není žáky v hojném počtu vybíráno a momentálně se na škole aktivně nevyučuje. Od vedení školy přišla přímá poptávka po PVP, který se bude zabývat první pomocí, toto téma by mělo být zahrnuto v předmětu podpora zdraví a bezpečí.

Předmět si klade za cíl spolupracovat s lokálními organizacemi podporující zdraví a bezpečí v komunitě. Jedná se o sociální služby v Tachově, spolek Českého červeného kříže, požární stanici Tachov a Policii ČR. Dále také s neziskovými službami v komunitě, které nemají registrovanou sociální službu. Prostřednictvím předmětu se budou žáci zapojovat do podpory zdraví a bezpečí ve škole i v obci.

6. Cíl výzkumného šetření, výzkumné otázky, výzkumné předpoklady

Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je vymezení obsahu povinně volitelného předmětu na základě zájmu žáků 6. – 9. ročníků a vyjádření učitelů Základní školy.

Výzkumné otázky

- O1** Jaké téma je pro žáky nejzajímavější?
- O2** Jaké téma je pro žáky nejméně zajímavé?
- O3** Jaké téma považují učitelé za nejdůležitější?
- O4** Jaké téma považují učitelé za nejméně důležité?

Předměty se běžně hodnotí podle náročnosti, důležitosti a oblíbenosti. U žáků byla vybrána oblíbenost, jelikož to, co mají žáci oblíbené, tomu se rádi věnují (rádi se učí). U učitelů byla vybrána důležitost, aby bylo zjištěno, kterým tématům by se měli žáci podle učitelů věnovat nejvíce.

Výzkumné předpoklady

- P1** Jedna třetina žáků má zájem o rozšíření nabídky PVP v oblasti podpory zdraví a bezpečí.
- P2** Domnívám se, že nejvíce žáci postrádají mezi nabídkou PVP téma cizí jazyk.
- P3** Více jak polovina učitelů by uvítala PVP s tématy podpory zdraví a bezpečí.
- P4** Domnívám se, že nejvíce učitelé postrádají mezi nabídkou PVP téma podpora zdraví a bezpečí.

7. Skupina respondentů

Respondenty dotazníkového šetření jsou žáci od 6. do 9. třídy a učitelé prvního a druhého stupně Základní školy Tachov, Hornická 1325. Žáci si povinně volitelný předmět vybírají v 2. pololetí 6. třídy

V tabulce č. 3 níže jsou uvedeny počty respondentů žáků a pedagogů:

Tabulka 3 Počet žáků v dotazníkovém šetření

RESPONDENTI	POČET RESPONDENTŮ
Žáci 6. Třídy	16
Žáci 7. Třídy	51
Žáci 8. Třídy	45
Žáci 9. Třídy	38
Chlapci	77
Děvčata	73
CELKEM ŽÁCI 6. – 9. třídy	150

Tabulka 4 Počet pedagogů v dotazníkovém šetření

RESPONDENTI	POČET RESPONDENTŮ
Učitelé 1. Stupně	9
Učitelé 2. Stupně	10
CELKEM UČITELÉ	19

8. Výzkumné metody

Výzkumnou metodou v této diplomové práci je zvolena kvantitativní metoda sběru dat – dotazníkové šetření. Dotazník je formulář, který respondent vyplňuje sám, s tazatelem nebo na internetu. Obecně výzkumníci získávají informace „o myšlenkách, pocitech, postojích a hodnotách zkoumaných osob.“ (Hendl, Remr, 2017, str. 82) Obsah dotazníku a řazení otázek je pouze na zadavateli. Ten formátuje dotazník tak, aby vyhovoval jeho výzkumu. (Hendl, Remr, 2017) Dotazníky obsahují standardizované otázky, respondenti vybírají z nabídky odpovědí. Data z dotazníku tak bude snadné zpracovat a porovnávat. Nevýhodou standardizovaných otázek je fakt, že se respondenti nemohou detailněji vyjádřit. (Giddens, 1999)

V současnosti je nejrozšířenější formou vyplňování dotazníků on-line. Výzkumník má možnost zaslat dotazník e-mailem nebo prezentovat dotazník na webové stránce. Výhodou je, že výpovědi respondentů jsou okamžitě digitalizována, do dotazníků lze zařadit obrázky, videa, audio nahrávky a dále. Nevýhodou je, že není pod kontrolou, kdo opravdu dotazník vyplňuje. Respondenti nemusí vyplnit celý dotazník nebo selže internetové spojení. (Hendl, Remr, 2017)

Pedagogové, kteří jsou zapojeni do výzkumného šetření, byli osloveni pomocí e-mailu, kam jim byl odeslán odkaz na dotazník. S žáky vyplňovali dotazník při hodinách jejich učitelé. Nejvíce byli do sběru dat zapojeni učitelé informatiky, dále dva třídní učitelé a jedna učitelka výchovy ke zdraví a bezpečí.

Žáci, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, vyplňovali on-line dotazník v průběhu 5 dní od 25. 5. do 30. 5. 2022 v době školní docházky za přítomnosti učitele. 90 % žáků vyplňovalo dotazník 2–10 minut. Dotazník vyplnilo 16 žáků z 6. ročníku, 51 žáků 7. ročníku, 45 žáků 8. ročníku a v 9. ročníku vyplnilo dotazník 38 žáků. Celkem se šetření zúčastnilo 150 žáků 2. stupně, z toho 73 dívek a 77 chlapců.

Dotazníkové on-line šetření pedagogů trvalo 7 dní od 25. 5. do 1. 6. 2022. Dotazník vyplňovali učitelé v 75 % 2–5 minut. Na dotazník odpovědělo 9 pedagogů z prvního a 10 pedagogů z druhého stupně.

V dotazníku pro žáky bylo uvedeno 15 otázek. Dvě otázky jsou uzavřené, jedna otevřená a dvanáct otázek je polouzavřených. Otázky č. 1 a 2 slouží k identifikaci respondentů podle pohlaví a věku. Podle těchto dvou faktorů jsou porovnávány odpovědi žáků (například

odpovědi žáků 6. ročníku a 9. ročníku). Otázka č. 3 odpovídá na výzkumné předpoklady 1 a 2. Otázky č. 4–15 odpovídají na výzkumné otázky 1 a 2.

V dotazníku pro pedagogy bylo uvedeno 14 otázek. Jedna otázka je uzavřená, jedna otevřená a dvanáct otázek je polouzavřených. První otázka slouží k identifikaci učitelů podle toho, na kterém stupni vyučují. Otázka č. 2 odpovídá na výzkumné předpoklady 3 a 4. Otázky č. 3–14 odpovídají na výzkumné otázky 3 a 4.

9. Výsledky dotazníkového šetření

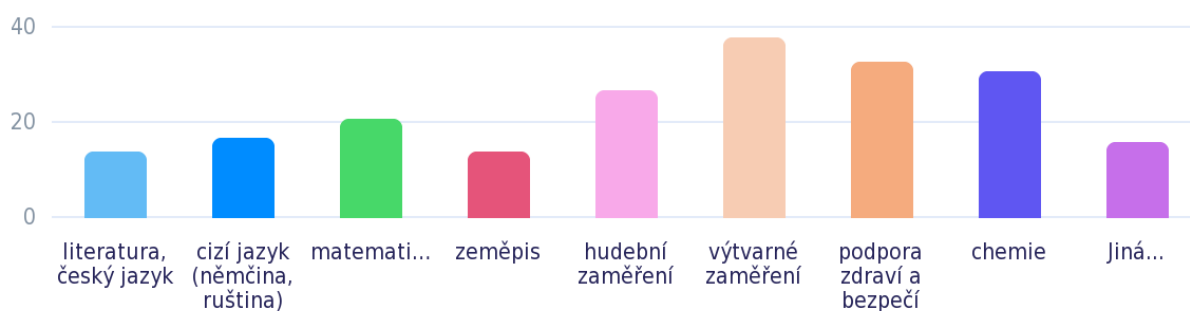
V následující kapitole jsou prezentovány výsledky výzkumného šetření s žáky druhého stupně a s učiteli obou stupňů. Odpovědi na první a druhou otázku v případě žáků a odpovědi na první otázku v případě učitelů jsou uvedeny v této práci v kapitole 7 Skupina respondentů. Další otázky jsou komentovány v této kapitole a je uvedeno i shrnutí dotazníkového šetření.

9.1 Výsledky dotazníkového šetření s žáky

Žáci uváděli v dotazníkovém šetření svůj názor na chybějící nabídku zaměření u povinně volitelných předmětů. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 1 níže.

Jaká tematika u povinně volitelných předmětů se domníváš, že v nabídce chybí?

Graf 1 Chybějící zaměření u povinně volitelných předmětů (žáci)

Tabulka 5 Chybějící zaměření u povinně volitelných předmětů (žáci)

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
literatura, český jazyk	14	9,3 %
cizí jazyk (němčina, ruština)	17	11,3 %
matematika, fyzika	21	14,0 %
zeměpis	14	9,3 %
hudební zaměření	27	18,0 %
výtvarné zaměření	38	25,3 %
podpora zdraví a bezpečí	33	22,0 %
chemie	31	20,7 %
Jiná...	16	10,7 %

Respondenti uvedli, že nejvíce v nabídce povinně volitelných předmětů postrádají výtvarné zaměření, uvedla tak čtvrtina respondentů. Na druhém místě by uvítali zaměření na oblast podpory zdraví a bezpečí a na třetím místě chemii. Odpovědi se lišily podle věku a pohlaví. Níže je uvedena tabulka č. 6, ve které jsou údaje o chybějící nabídce volitelných předmětů rozděleny podle těchto dvou faktorů.

Tabulka 6 Faktory ovlivňují odpověď žáků

Faktor ovlivňující odpověď	Téma, které žákům nejvíce chybí	Počet responzí (z kolika)
6. třída	Matematika, fyzika	8 (16)
7. třída	Výtvarné zaměření	18 (51)
8. třída	Cizí jazyk a podpora zdraví a bezpečí	11 (45) a 11 (45)
9. třída	Podpora zdraví a bezpečí	10 (38)
Dívky	Výtvarné zaměření	30 (77)
Chlapci	Chemie	27 (73)

Výtvarné zaměření, které obecně žákům chybí nejvíce, zaujalo prvenství v 7. třídě a napříč celým druhým stupněm mezi dívkami. Podpora zdraví a bezpečí chybí nejvíce žákům v 8. a 9. třídě. V 8. třídě se na prvním místě s podporou zdraví a bezpečí umístil navíc cizí jazyk (němčina, ruština). Žáci 6. třídy uvedli, že nejvíce postrádají matematiku a fyziku. Mezi chlapci na druhém stupni pak zvítězila chemie.

Patnáct žáků uvedlo další zaměření, které v nabídce nebylo uvedeno. Žáci uváděli především ty předměty/zaměření, které jsou již jako povinně volitelné předměty nabízeny (i když v dotazníku bylo uvedeno, které to jsou).

Tabulka 7 Chybějící zaměření u povinně volitelných předmětů – odpověď jiné (žáci)

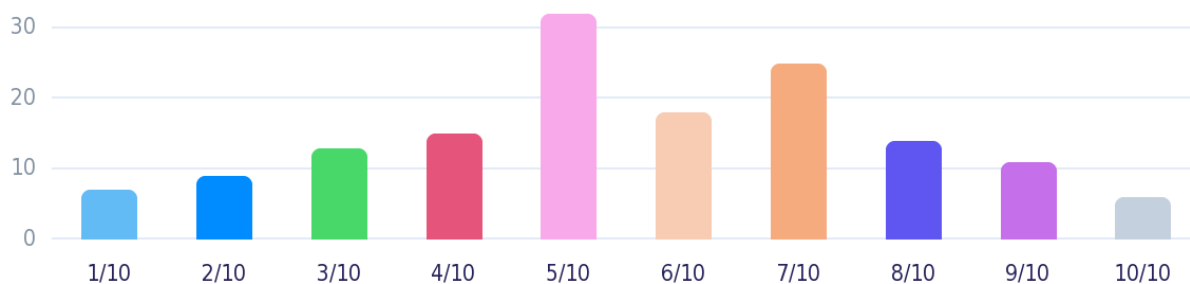
Třída	Zaměření	Počet	Poznámka
6. třída	Kuchyňky (vedení domácnosti)	3x	Vedení domácnosti je dlouhodobě nabízený předmět.
7. třída	Tělocvik	3x	Sportovní výchova se dlouhodobě nabízí
	Španělština	1x	

	Biologie	1x	
8. třída	Tanec	2x	
	Odpočinek	1x	
	Technika	1x	Technika a robotika se nabízí od školního roku 2022/2023, pro nynější 8. třídu nedostupný.
9. třída	Tělocvik	1x	
	Angličtina	1x	Předmět konverzace v anglickém jazyce je nabízený od školního roku 2022/2023, pro nynější 9. třídu nedostupný.
	Přírodopis	1x	

Žáci dále hodnotili témata předmětu podpora zdraví a bezpečí jednou až deseti hvězdičkami podle toho, jak jim připadala témata zajímavá. Jedna hvězdička představovala nejmenší důležitost a deset největší. U dotazníků bylo u některých témat doplněno konkrétní učivo, aby byla témata pro žáky konkrétnější. Žákům bylo v dotazníkovém šetření předloženo 11 témat. Celkové hodnoty jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

Sociální služby v Tachově

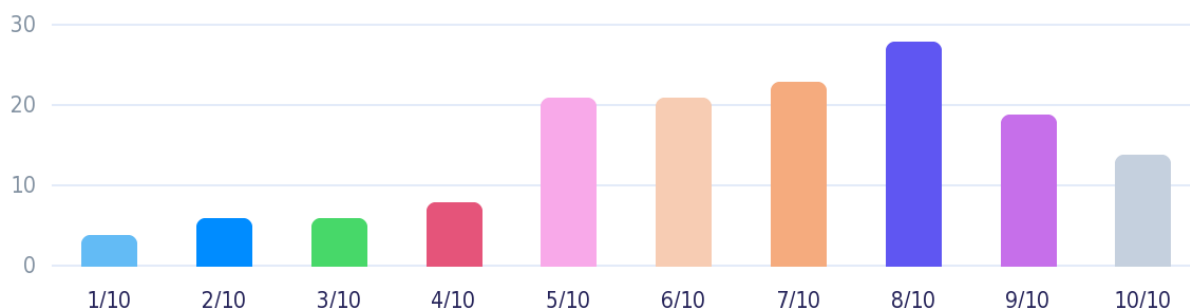
Graf 2 Sociální služby v Tachově (žáci)

Sociální služby žáci ohodnotili celkovým počtem 5,6 bodu z 10. Nejvíce žáků zvolilo 5 hvězdiček (32 odpovědí). Druhá nejčastější volba bylo 7 hvězdiček (25 odpovědí). Sociální služby se umístily na 7. místě.

Chování v mimořádných událostech

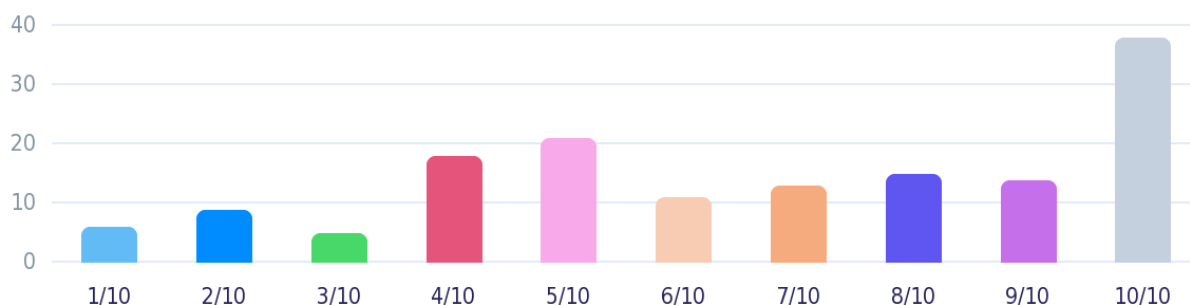
Graf 3 Chování v mimořádných událostech (žáci)

Téma chování v mimořádných událostech získalo celkem 6,6 bodu z 10. Umístilo se tak na 3. místě společně s tématem finance. Žáci volili nejčastěji bodové ohodnocení od 5 do 10 hvězdiček (126 žáků ze 150). Necelá pětina ze všech dotazovaných zvolila 8 hvězdiček pro toto téma. 8 hvězdiček bylo nejčastější odpovědí v 8. třídě (13 odpovědí) a v 9 třídě projevili žáci o téma největší zájem a zvolili tak 10 hvězdiček (8 odpovědí).

Bezpečí na internetu

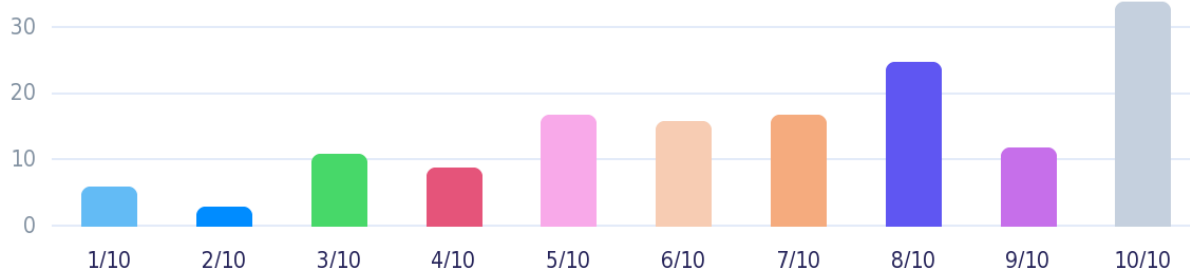
Graf 4 Bezpečí na internetu (žáci)

Bezpečí na internetu obsadilo 2. příčku mezi tématy předmětu podle zájmu žáků. O tuto pozici se dělí s tématem zdravé sebevědomí. Žáci přiřadili tomuto tématu 6,7 bodu z 10. Ve všech třídách získalo toto téma nejčastěji 10 hvězdiček. Rozdíl byl znatelný u dívek a chlapců. Odpovědi dívek byly vyvážené (vyvážené počty u hvězdiček 1–10), naopak chlapci nejčastěji uvedli hodnotu 10 a to ve více jak jedné třetině odpovědí.

První pomoc

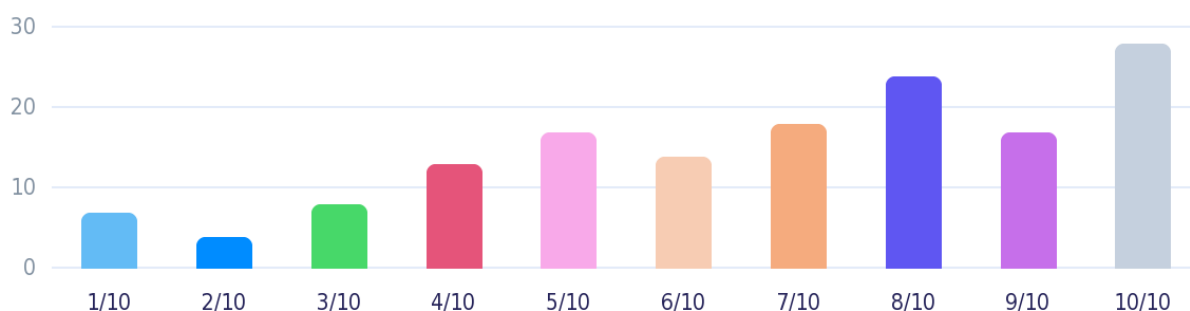
Graf 5 První pomoc (žáci)

U první pomoci bodové ohodnocení roste téměř lineárně ve všech třídách kromě 9. ročníku. Toto téma se umístilo na 1. místě s celkovým počtem 6,9 bodu z 10. Žáci ve 34 případech volili bodové ohodnocení 10.

Zdravé sebevědomí

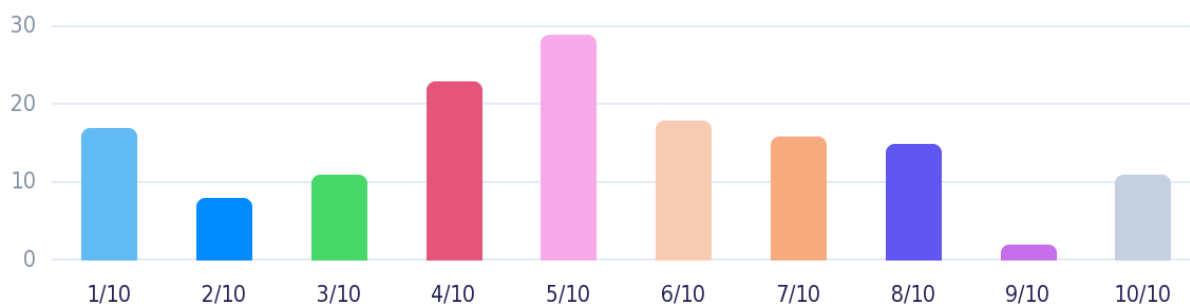
Graf 6 Zdravé sebevědomí (žáci)

Zdravé sebevědomí se umístilo s 6,7 bodu z 10 na 2. místě společně s bezpečím na internetu. Nejlépe se toto téma umístilo v 6. třídě (celkem 7,6 bodu) a v 9. třídě (7,1 bodu). Žáci na druhém stupni si 28x zvolili hodnotu 10 a 24x hodnotu 8.

Veřejný život v obci

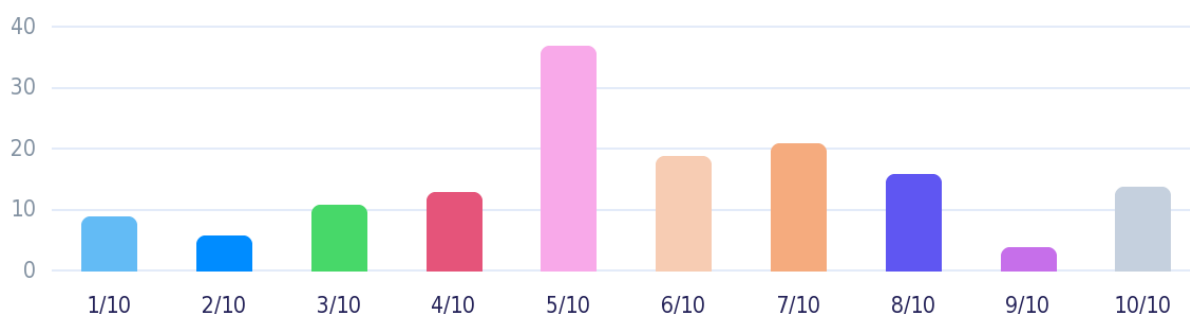
Graf 7 Veřejný život v obci (žáci)

Téma veřejný život v obci se umístilo na 8. místě, což je v případě žáků na posledním místě společně s tématem duchovní rozměr člověka. Téma získalo 5,1 bodu. Nejméně zajímavé toto téma připadalo žákům v 8. ročníku, kdy jej ohodnotili 4,7 body. Veřejný život v obci získal 17x ohodnocení 1 hvězdičkou, což je po duchovním rozměru člověka 2. nejvyšší počet u jedné hvězdičky. Nejčastěji se žáci u tohoto tématu uchýlovali k bodovému hodnocení 5 hvězdičkami v téměř 20 %.

Efektivní komunikace

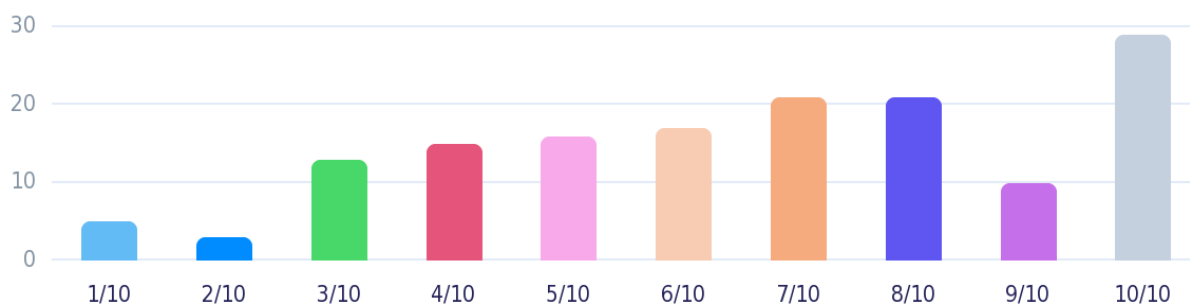
Graf 8 Efektivní komunikace (žáci)

Efektivní komunikace získala o jednu desetinu více bodu než sociální služby v Tachově a řadí toto téma na 6. pozici. Téma získalo 5,7 bodu z 10. Odpovědi jsou napříč ročníky vyvážené. Nejčastěji žáci volili bodové ohodnocení 5 hvězdičkami. V 8. třídě zvolilo nejvíce žáků (10) ohodnocení 6 hvězdičkami.

Finance

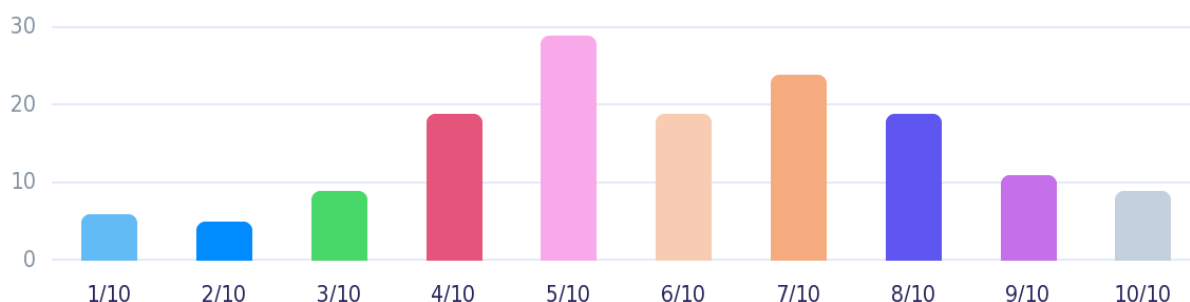
Graf 9 Finance (žáci)

Finance jsou pro žáky spíše zajímavým tématem, skončilo na 3. pozici společně s chováním v mimořádných událostech s 6,6 body z 10. Pětina žáků ohodnotila toto téma nejvyšším počtem hvězdiček. Dalšími častými volbami bylo 7 a 8 hvězdiček (21 žáků u každé volby).

Dobrovolnictví

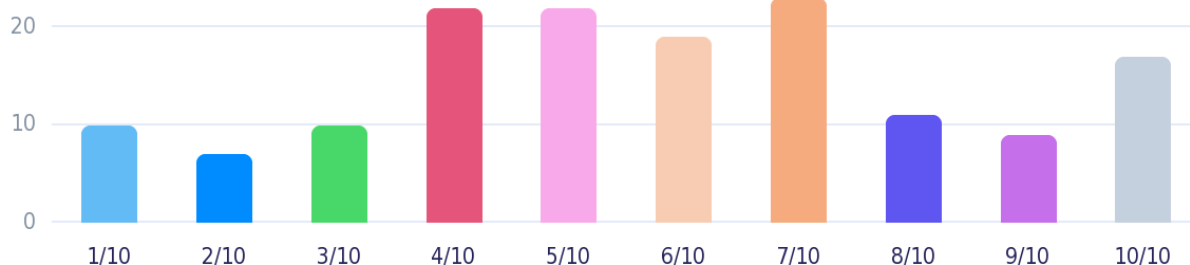
Graf 10 Dobrovolnictví (žáci)

U dobrovolnictví byly znatelné výkyvy názoru na důležitost tématu podle věku respondentů. Nejmenší zájem mají o téma dobrovolnictví žáci 6. ročníku. Téma zde získalo pouhých 4,8 bodu z 10. V 8. třídě získalo téma 5,6 bodu, v 7. a 9. třídě shodně 6,3 bodu. Celkově se toto téma umístilo na 4. místě s 5,9 bodu z 10. Nejčastější volbou žáků byla opět hodnota 5 (ve 20 %).

Osobnosti jako můj vzor

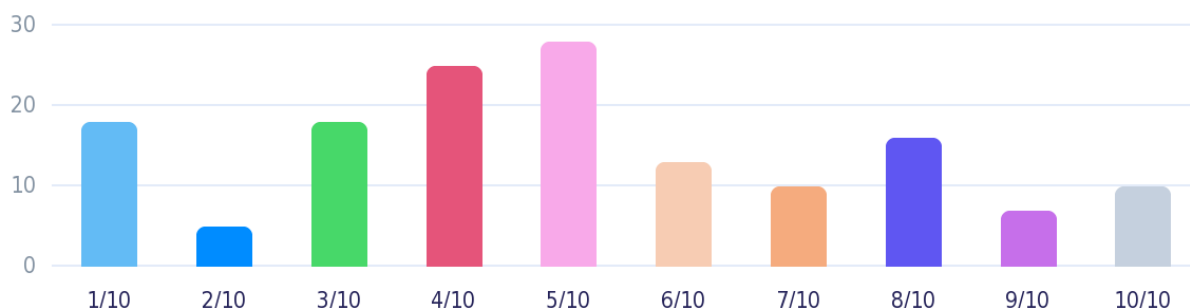
Graf 11 Osobnosti jako můj vzor (žáci)

Osobnosti jako můj vzor se umístily na 5. pozici s 5,8 bodu z 10. Nejčastější volbou (23 případů) žáků zde bylo hodnocení 7 hvězdičkami, ale podobný počet žáků (22) volil i 4 a 5 hvězdiček. Hodnocení napříč ročníky bylo vyrovnané.

Duchovní rozměr člověka

Graf 12 Duchovní rozměr člověka (žáci)

Jako nezajímavé téma duchovní rozměr člověka považují žáci 6. ročníku. Zde téma dosáhlo pouhých 3,7 bodu z 10, což je nejmenší dosažený zisk ve všech třídách u všech témat. Časté odpovědi žáků odpovídali 5, 4, 3 a 1 hvězdičce (celkem 89 odpovědí ze 150). Zhruba desetina žáků zvolila 8 hvězdiček. Duchovní rozměr člověka se umístil na posledním 8. místě s 5,1 body stejně jako téma veřejný život v obci.

Jaké jiné téma bys v povinně volitelném předmětu podpora zdraví a bezpečí uvítal/a?

Tabulka 8 Chybějící témata v předmětu podpora zdraví a bezpečí podle žáků

Třída	Odpověď žáka	Četnost odpovědi
6. třída	Sebeobrana	1x
	Tělesná výchova	1x
7. třída	Sebeobrana	4x
	Komunikace	2x
	Sport	2x
	Chování oběti šikany	1x
	Komunita	1x
	Chování k ostatním lidem	1x
	Odpočinek, pobyt v parku	1x
8. třída	Sexuální výchova	13x

	Sebevědomí člověka	1x
	Sebeobrana	1x
	Mentální podpora pro naše nejbližší, péče o mentální zdraví	1x
	První pomoc	1x
9. třída	Zdravotnictví	3x
	Sexuální výchova	2x
	Etika	1x
	Francouzština	1x
	Španělština	1x
	Slušné chování	1x
	Péče o psychiku	1x
	Péče o mentální zdraví	1x
	Posilovna	1x
	Naslouchání	1x
	Šikana	1x
	Sebevědomí	1x

Nejčastěji byla žáky uvedena sexuální výchova (13x v 8. ročníku a 2x v 9. ročníku). Celkem získala 15 responzí. Další častou odpovědí byla v 7. ročníku sebeobrana, toto téma uvedl také jeden žák z 6. a 8. ročníku. Celkem tak sebeobrana získala 5 responzí. V 9. třídě projevíli zájem o zdravotnictví 3 žáci. Ostatní odpovědi byly uvedeny 2x nebo 1x, viz tabulka č. 8 výše.

9.1.1 Pořadí témat dle věku a pohlaví žáků

V tabulkách č. 9–14 níže jsou uvedena témata sestupně tak, jak je žáci považují za důležité. Tabulky jsou rozděleny podle věku žáků a pohlaví. Následuje tabulka č. 15, která v sobě zahrnuje souhrnná data od žáků 2. stupně.

6. třída

Tabulka 9 Bodové ohodnocení témat žáky – žáci 6. třídy

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	Zdravé sebevědomí	7,6
2	První pomoc	6,9
3	Finance	6,3
3	Chování v mimořádných událostech	6,3
4	Bezpečí na internetu	6,1
5	Osobnosti jako můj vzor	5,5
6	Dobrovolnictví	4,8
6	Efektivní komunikace	4,8
6	Veřejný život v obci	4,8
7	Sociální služby v Tachově	4,2
8	Duchovní rozměr člověka	3,7

V 6. ročníku se na prvním místě umístilo téma zdravé sebevědomí, na druhém první pomoc a na třetím místě finance a chování v mimořádných událostech. U žáků 6. třídy se objevilo nejnižší bodové skóre ze všech témat a tříd, jedná se o duchovní rozměr člověka. Rozdíl mezi prvníma posledním místem je také největší, jedná se o rozdíl 3,9 bodu.

7. třída

Tabulka 10 Bodové ohodnocení témat žáky – žáci 7. třídy

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	První pomoc	7,1
2	Bezpečí na internetu	7,0
3	Finance	6,6

4	Zdravé sebevědomí	6,3
4	Dobrovolnictví	6,3
5	Chování v mimořádných událostech	6,2
6	Osobnosti jako můj vzor	6,1
7	Sociální služby v Tachově	5,8
8	Efektivní komunikace	5,7
9	Duchovní rozměr člověka	5,6
10	Veřejný život v obci	5,5

V 7. ročníku zaujalo první pozici téma první pomoc, se ztrátou jedné desetiny bodu je na druhém místě bezpečí na internetu a třetí místo zaujímají finance. Rozdíl mezi prvním a posledním tématem je 1,6 bodu, témata žáci vnímají rovnoměrně. Žádné z témat se nedostalo pod pětibodovou hranici.

8. třída

Tabulka 11 Bodové ohodnocení témat žáky – žáci 8. ročníku

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	První pomoc	7,2
2	Chování v mimořádných událostech	7,1
3	Zdravé sebevědomí	6,6
4	Bezpečí na internetu	6,4
5	Finance	6,1
6	Sociální služby v Tachově	5,9
7	Dobrovolnictví	5,6
8	Efektivní komunikace	5,5
9	Osobnosti jako můj vzor	5,4
10	Veřejný život v obci	4,7
10	Duchovní rozměr člověka	4,7

V 8. třídě se téma první pomoci umístilo na prvním místě. Na druhém místě je chování v mimořádných událostech a na třetím zdravé sebevědomí. Dvě témata se dostala

pod pětibodovou hranici (4,7 bodu) – veřejný život v obci a duchovní rozměr člověka. Rozdíl mezi prvním a posledním tématem je 2,5 bodu.

9. třída

Tabulka 12 Bodové ohodnocení témat žáky – žáci 9. ročníku

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	Finance	7,2
2	Zdravé sebevědomí	7,1
3	Bezpečí na internetu	6,8
3	Chování v mimořádných událostech	6,8
4	Dobrovolnictví	6,3
4	Efektivní komunikace	6,3
5	První pomoc	6,2
6	Osobnosti jako můj vzor	5,8
7	Sociální služby v Tachově	5,5
8	Duchovní rozměr člověka	5,4
9	Veřejný život v obci	5,2

V 9. ročníku se na prvním místě umístilo téma finance. Druhé místo se ztrátou jedné desetiny bodu zaujímá zdravé sebevědomí a na třetím místě jsou dvě témata se shodným počtem bodů bezpečí na internetu a chování v mimořádných událostech. Žádné z témat se nedostalo pod pětibodovou hranici. Poslední místo ztrácí na první 2 body.

Dívky

Tabulka 13 Bodové ohodnocení témat žáky – dívky

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	První pomoc	6,6
1	Zdravé sebevědomí	6,6
2	Chování v mimořádných událostech	6,4
3	Finance	6,3

4	Bezpečí na internetu	6,1
5	Dobrovolnictví	5,7
5	Osobnosti jako můj vzor	5,7
6	Efektivní komunikace	5,5
7	Duchovní rozměr člověka	5,4
8	Sociální služby v Tachově	5,2
9	Veřejný život v obci	4,7

Dívky považují za nejzajímavější téma první pomoc a zdravé sebevědomí, zájem projevily i o témata chování v mimořádných událostech, finance a bezpečí na internetu. Pod pětibodovou hranici se dostalo téma veřejný život v obci.

Chlapci

Tabulka 14 Bodové ohodnocení témat žáky – chlapci

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	Bezpečí na internetu	7,3
2	První pomoc	7,1
3	Chování v mimořádných událostech	6,9
3	Zdravé sebevědomí	6,9
4	Finance	6,8
5	Dobrovolnictví	6,1
6	Efektivní komunikace	6,0
7	Sociální služby v Tachově	5,9
8	Osobnosti jako můj vzor	5,8
9	Veřejný život v obci	5,6
10	Duchovní rozměr člověka	4,7

Chlapci považují za nejzajímavější téma bezpečí na internetu. Jako zajímavá jim připadají témata první pomoc, chování v mimořádných událostech, zdravé sebevědomí a finance. Pod pětibodovou hranici se dostalo téma duchovní rozměr člověka. Chlapci oproti dívkám

a celkovým výsledkům častěji volili vyšší počet hvězdiček. Mezi prvními příčkami jsou témata ohodnocena 7 a více body.

Žáci druhého stupně

Tabulka 15 Bodové ohodnocení témat žáky – žáci druhého stupně

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	První pomoc	6,9
2	Bezpečí na internetu	6,7
2	Zdravé sebevědomí	6,7
3	Finance	6,6
3	Chování v mimořádných událostech	6,6
4	Dobrovolnictví	5,9
5	Osobnosti jako můj vzor	5,8
6	Efektivní komunikace	5,7
7	Sociální služby v Tachově	5,6
8	Veřejný život v obci	5,1
8	Duchovní rozměr člověka	5,1

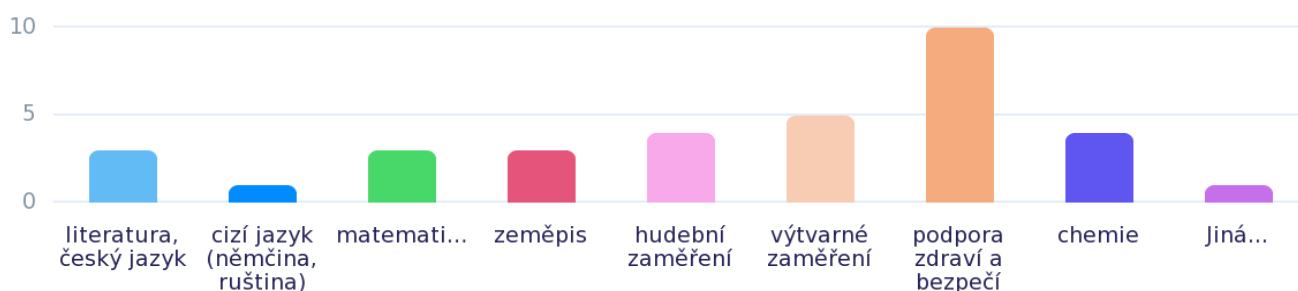
Na druhém stupni žáci celkově ohodnotili téma první pomoci jako nejzajímavější. Druhé místo obsadila dvě témata – bezpečí na internetu a zdravé sebevědomí. Stejně tak tomu je na třetí pozici, kde se umístila témata finance a chování v mimořádných událostech. Necelá polovina témat se tak umístila na prvních třech místech. Žádné téma se nedostalo pod pětibodovou hranici.

9.2 Výsledky dotazníkového šetření s pedagogy

Pedagogové uváděli v dotazníkovém šetření svůj názor na chybějící nabídku zaměření u povinně volitelných předmětů. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 13 níže.

Jaké zaměření u povinně volitelných předmětů se domníváte, že chybí?

Graf 13 Chybějící zaměření u povinně volitelných předmětů (pedagogové)

Tabulka 16 Chybějící zaměření u povinně volitelných předmětů (pedagogové)

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
literatura, český jazyk	3	15,8 %
cizí jazyk (němčina, ruština)	1	5,3 %
matematika, fyzika	3	15,8 %
zeměpis	3	15,8 %
hudební zaměření	4	21,1 %
výtvarné zaměření	5	26,3 %
podpora zdraví a bezpečí	10	52,6 %
chemie	4	21,1 %
Jiná...	1	5,3 %

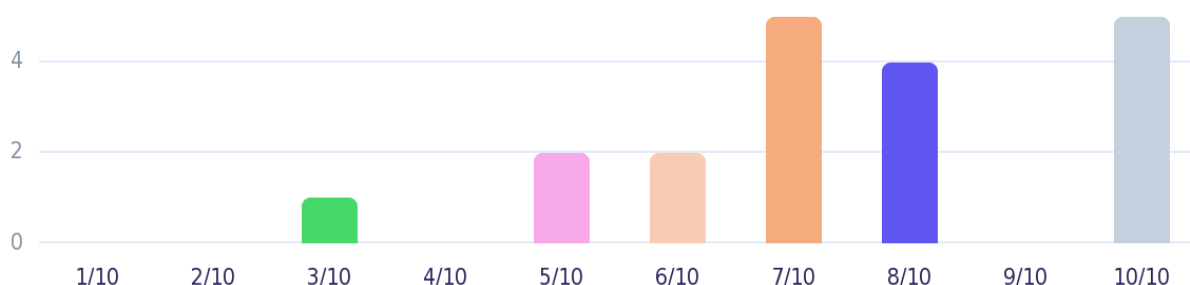
Učitelé prvního i druhého stupně se domnívají, že nejvíce v nabídce povinně volitelných předmětů chybí podpora zdraví a bezpečí, odpovídalo tak více jak 50 % respondentů. Dále by také uvítali výtvarné a hudební zaměření předmětu a chemii. Matematiku, jako chybějící povinně volitelný předmět, označili pouze učitelé druhého stupně, cizí jazyk jen

učitel/ka z prvního stupně. Jeden učitel navíc doplnil brannou výchovu a finanční gramotnost, tu by chtěl zařadit do kurikula jako samostatný předmět 2x týdně.

Následující odpovědi ukazují, která témata předmětu podpora zdraví a bezpečí jsou pro učitele důležitá a které méně důležitá. Učitelé hodnotili témata jednou až deseti hvězdičkami. Jedna hvězdička označovala nejmenší důležitost, deset hvězdiček největší. V dotazníkovém šetření byla u některých témat doplněna konkrétní podtémata, aby pedagogové blíže chápali, čemu se budou žáci věnovat. Celkové hodnoty je zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

Sociální služby v Tachově

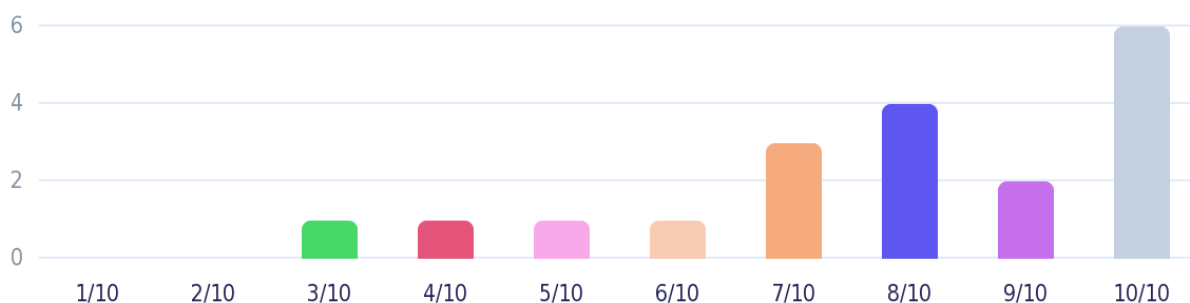
Graf 14 Sociální služby v Tachově (pedagogové)

Sociální služby v Tachově získaly celkem 7,5 bodu z 10 možných. Nejvíce pedagogů vybralo hodnotu 7 a 10. Jeden dotazovaný vybral hodnotu 3 a nepovažuje toto téma za důležité. Téma sociální služby v Tachově se umístilo na 7. místě.

Chování v mimořádných událostech

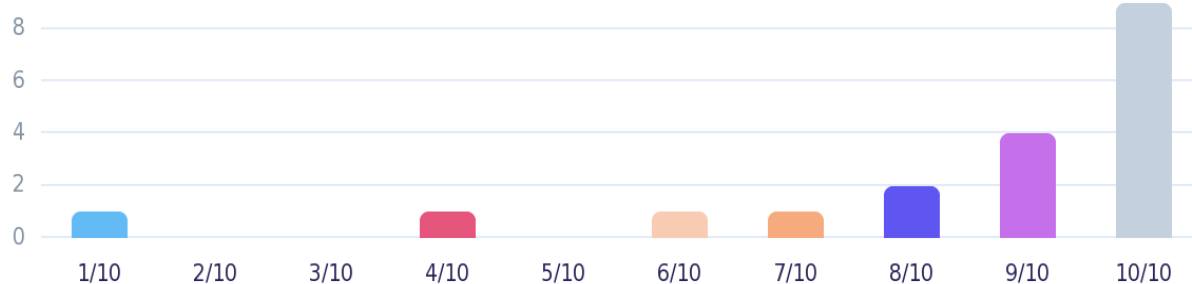
Graf 15 Chování v mimořádných událostech (pedagogové)

Chování v mimořádných událostech získalo celkem 7,8 bodu z 10. Šest pedagogů označilo toto téma jako velmi důležité 10 hvězdičkami. Dva dotazovaní označili hodnotu 3 a 4, tedy menší důležitost. Chování v mimořádných událostech se umístilo na 4. místě.

Bezpečí na internetu

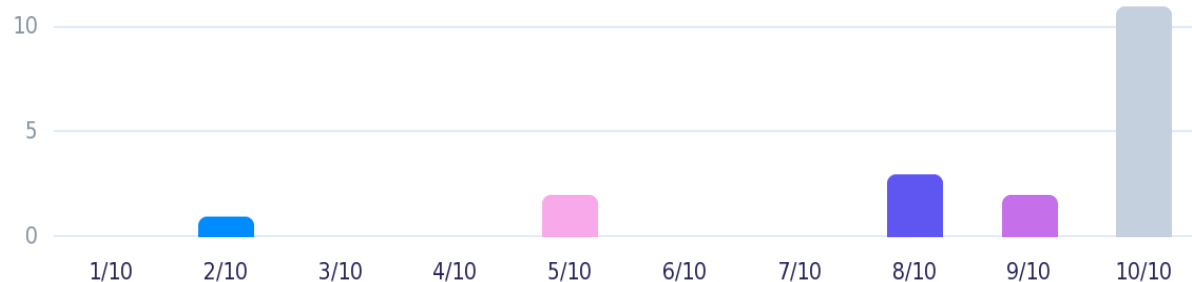
Graf 16 Bezpečí na internetu (pedagogové)

Bezpečí na internetu získalo celkem 8,4 bodu z 10. Devět učitelů se přiklání k největší důležitosti, ale našel se i jeden z řad pedagogů, který toto téma vnímá jako nedůležité. Bezpečí na internetu se umístilo na 2. místě.

První pomoc

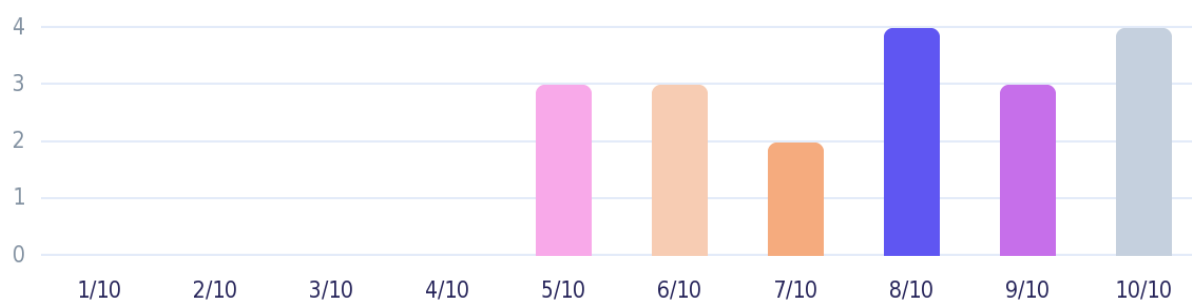
Graf 17 První pomoc (pedagogové)

První pomoc se umístila na 1. místě. Získala celkem 8,6 bodu z 10, což byla nejvyšší hodnota. Nejvíce pedagogů (11) se zde shodlo na největší důležitosti. I přes prvenství mezi tématy označil jeden z učitelů toto téma jako nedůležité 2 hvězdičkami.

Zdravé sebevědomí

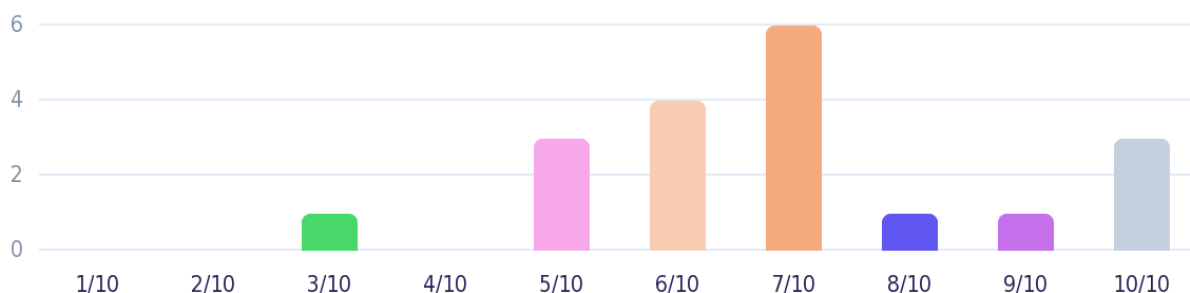
Graf 18 Zdravé sebevědomí (pedagogové)

Téma zdravé sebevědomí má vyvážený poměr odpovědí mezi 5 a 10 hvězdičkami. Jedná se o téma, které žádnému z pedagogů nepřipadá jako nedůležité. Celkem toto téma získalo 7,7 bodu z 10 a umístilo se tak na 5. pozici.

Veřejný život v obci

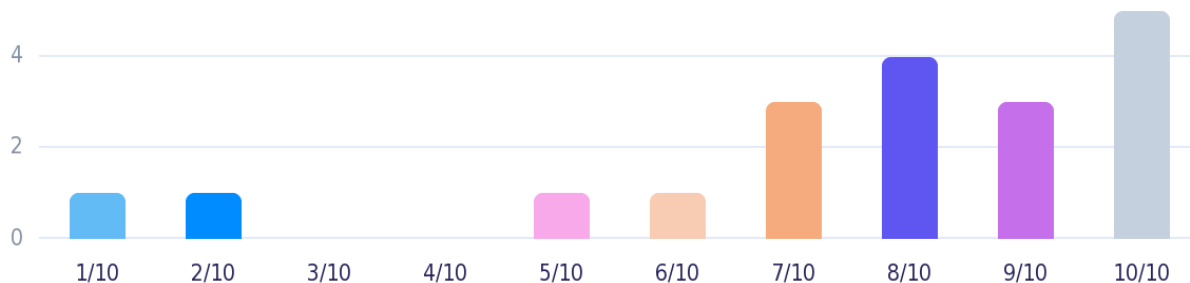
Graf 19 Veřejný život v obci (pedagogové)

U tématu veřejný život v obci si učitelé 6x vybrali hodnotu 7. Dále volili spíše středové bodové ohodnocení 5 a 6 hvězdičkami a tři učitelé volili 10 hvězdiček. Téma získalo celkem 6,9 bodu z 10 a umístilo se tak na 8. pozici.

Efektivní komunikace

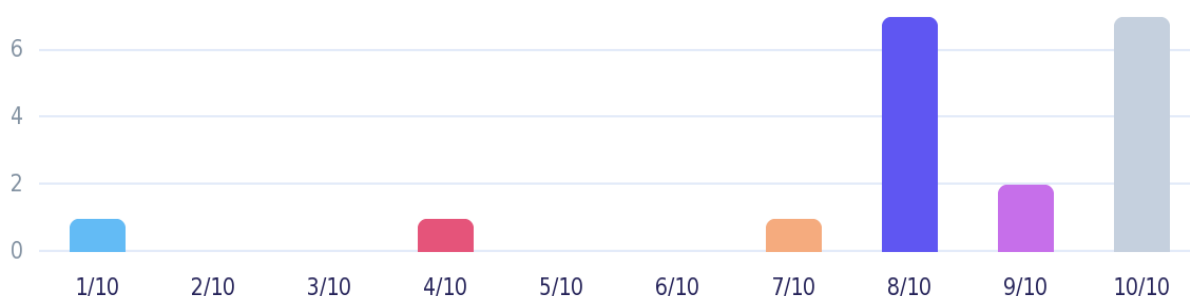
Graf 20 Efektivní komunikace (pedagogové)

Efektivní komunikaci vnímá 5 učitelů z 19 jako velmi důležitou. Dalších 10 učitelů vybralo hodnotu pro toto téma mezi 7 a 9. Ostatní čtyři učitelé ohodnotili toto téma 1, 2, nebo 5 a 6 body. Celkem efektivní komunikace získala 7,6 bodu z 10 a umístila se na 6. místě.

Finance

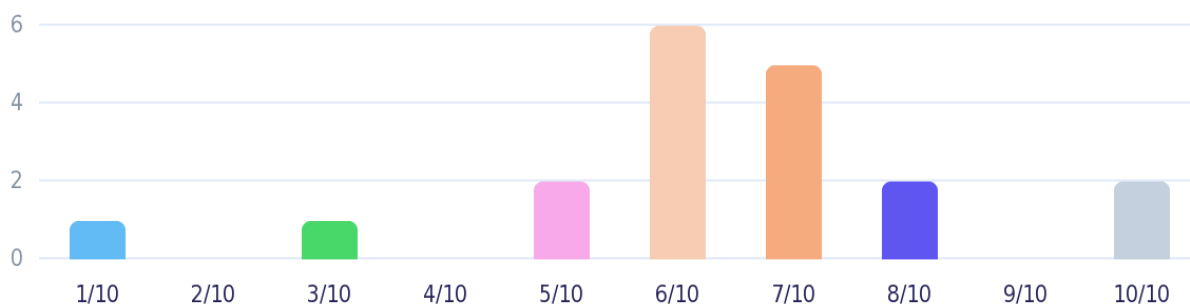
Graf 21 Finance (pedagogové)

Finance s celkovým počtem 8,2 bodu z 10 zaujímají bronzové místo mezi tématy. Shodný počet dotazovaných (7) ohodnotil toto téma 8 a 10 hvězdičkami. I přes vysoké umístění tématu se i zde našli učitelé, kteří hodnotili nízko – 1 a 4 body.

Dobrovolnictví

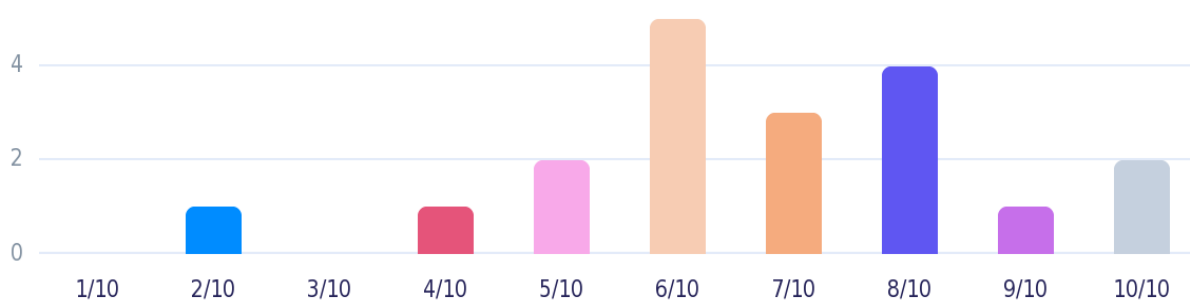
Graf 22 Dobrovolnictví (pedagogové)

Téma dobrovolnictví nevnímají učitelé oproti ostatním tématům jako tolik důležité. Téma získalo celkem 6,4 bodu z 10 možných. Obsadilo tak předposlední 10. příčku. Nejvíce učitelů (6) vybralo hodnotu 6 pro toto téma.

Osobnosti jako můj vzor

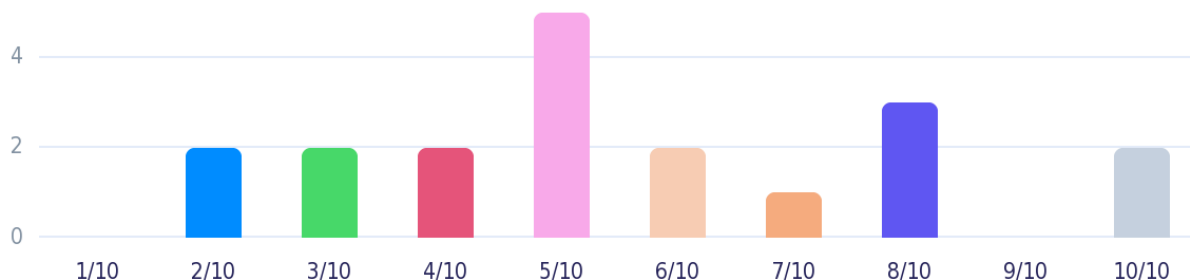
Graf 23 Osobnosti jako můj vzor (pedagogové)

Téma osobnosti jako můj vzor získalo celkem 6,7 bodu z 10. Řadí se tak do druhé půlky na 9. místo. Dva učitelé z 19 vnímají toto téma jako velmi důležité. Vysokou hodnotu 8 a 9 uvedlo celkem dalších 5 učitelů. Nejvíce učitelů (5) však udělilo tomuto tématu 6 hvězdiček.

Duchovní rozměr člověka

Graf 24 Duchovní rozměr člověka (pedagogové)

Poslední uvedené téma skončilo také na posledním 11. místě. Celkem získalo 5,6 bodu z 10. Jedenáct učitelů vybíralo hodnoty mezi 2 a 5 hvězdičkami. Menšina, tedy 8 učitelů, pak hodnotila 6–10 hvězdičkami.

V poslední otázce mohli učitelé zaznamenat, které téma by doplnili v povinně volitelném předmětu podpora zdraví a bezpečí. Učitel/ka prvního stupně navrhla téma pomoci v oblasti psychologie a logopedie. Učitelé druhého stupně navrhovali ostatní témata, viz tabulka č. 17.

Tabulka 17 Chybějící témata v předmětu podpora zdraví a bezpečí podle pedagogů

Pomoc v oblasti psychologie a logopedie	BESIP	Návykové látky a závislosti	Respekt a důvěra	–	Zodpovědné chování v partnerském vztahu	Životní prostředí
---	-------	-----------------------------	------------------	---	---	-------------------

9.2.1 Pořadí témat dle pedagogů

V tabulce č. 18 níže jsou uvedena témata sestupně tak, jak je vnímají učitelé podle důležitosti. Nejvíce důležitá jim připadají témata první pomoc, bezpečí na internetu a finance. Jako nejméně důležité ohodnotili učitelé téma duchovní rozměr člověka. Žádné z témat se nedostalo pod pětibodovou hranici.

Tabulka 18 Bodové ohodnocení témat pedagogy

Pořadí	Název tématu	Počet bodů
1	První pomoc	8,6

2	Bezpečí na internetu	8,4
3	Finance	8,2
4	Chování v mimořádných událostech	7,8
5	Zdravé sebevědomí	7,7
6	Efektivní komunikace	7,6
7	Sociální služby v Tachově	7,5
8	Veřejný život v obci	6,9
9	Osobnosti jako můj vzor	6,7
10	Dobrovolnictví	6,4
11	Duchovní rozměr člověka	5,6

9.3 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Předpoklad 1, kdy třetina žáků měla mít zájem o rozšíření nabídky povinně volitelných předmětů o téma podpory zdraví a bezpečí, nebyl potvrzen. Taktéž nebyl potvrzen předpoklad 2, kdy měli žáci projevit největší zájem o rozšíření PVP o téma cizí jazyk. Podle žáků druhého stupně chybí mezi povinně volitelnými předměty nejvíce výtvarné zaměření, odpovídalo tak 25 % žáků (nejčastěji dívky a žáci 7. třídy). Ve 22 % se domnívají, že chybí zaměření na podporu zdraví a bezpečí a 21 % zaměření na chemii. Odpovědi žáků byly ovlivněny věkem a pohlavím (viz tabulky č. 9–14).

Předpoklad 3, který zněl, že více jak polovina učitelů by uvítala rozšíření PVP o téma podpory zdraví a bezpečí, byl potvrzen. Předpoklad 4, kdy měli učitelé postrádat mezi nabídkou PVP téma podpora zdraví a bezpečí, se potvrdil. 53 % pedagogů se domnívá, že mezi povinně volitelnými předměty v nabídce chybí zaměření na zdraví a bezpečí. 26 % pedagogů chybí výtvarné zaměření a 21 % pedagogů hudební zaměření a chemie. Ostatní odpovědi měli 3 a méně respondentů.

Žáci a učitelé se shodují na tom, že mezi povinně volitelnými předměty chybí nabídka podpory zdraví a bezpečí, výtvarného zaměření a chemie.

Výzkumné otázky se zaměřovaly na to, které téma je pro žáky nejvíce a nejméně zajímavé a které téma je pro učitele nejvíce a nejméně důležité. Žáci považují jako nejzajímavější témata předmětu podpora zdraví a bezpečí první pomoc, bezpečí na internetu, zdravé sebevědomí, finance a chování v mimořádných událostech. Těmto 5 tématům přisuzují učitelé velkou důležitost. Naopak zbylých 6 témat (duchovní rozměr člověka, dobrovolnictví, osobnosti jako můj vzor, veřejný život v obci, sociální služby v Tachově a efektivní komunikace) bylo označeno žáky jako méně zajímavé, a i učitelé jim přiřadili menší důležitost (viz pro srovnání tabulky č. 15 a č. 18). Těchto 6 témat může být pro žáky příliš abstraktní a nedokážou si představit, jak vypadá reálná výuka takových témat.

Názory na zajímavost jednotlivých témat se liší podle věku žáků. Žáci 6. třídy se zajímají nejvíce o téma zdravé sebevědomí, v 7. a 8. ročníku o první pomoc a v 9. ročníku o finance. Témata finance, chování v mimořádných událostech, bezpečný internet a zdravé sebevědomí se objevila u všech tříd nejhůře do 5. místa. První pomoc, ačkoli získala celkové prvenství mezi žáky 2. stupně, v 9. ročníku se umístila až na místě 7.

Mezi další témata, která by žáci uvítali v tomto předmětu, patří, sexuální výchova, sebeobrana a zdravotnictví. Učitelé by uvítali témata z psychologie, bezpečné dopravy, mezilidských vztahů, návykových látek nebo životního prostředí.

10.Školní vzdělávací program se zaměřením na Výchovu ke zdraví a bezpečí

V následující kapitole je předložen návrh povinně volitelného předmětu, který vychází z výsledků výzkumného šetření. Je popsáno vymezení vyučovacího předmětu obsahově, časově a organizačně a jsou uvedeny výchovné a vzdělávací strategie a naposledy vzdělávací obsah předmětu.

10.1 Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovaného předmětu

Vyučovací předmět podpora zdraví a bezpečí je povinně volitelným předmětem, který podporuje individuální zaměření žáků ve výuce a jejich osobním životě. Rozšiřuje a doplňuje znalosti a dovednosti získané v předmětu výchova k občanství a ke zdraví. Žáci poznávají hodnotu zdraví a bezpečí v kontextu sebe sama, komunity i celé společnosti. Seznamují se se situacemi, které pozitivně ovlivňují jejich životní styl. Předmět je zaměřen i na témata z osobnostní a sociální výchovy a etické výchovy. Žáci se během vyučování dostávají do kontaktu s odborníky, kteří podporují zdraví a bezpečí v komunitě. V předmětu jsou vítány besedy, exkurze, skupinové práce a projektové vzdělávání. Žáci se aktivně zapojují do podpory zdraví ve škole a v obci. Předmět reaguje a umožňuje diskusi nad aktuálními tématy v oblasti podpory zdraví a bezpečí. Podpora zdraví a bezpečí vyžaduje především formativní styl hodnocení.

Výuka předmětu probíhá ve třídě, ve venkovní učebně, v učebně videa a mnoho aktivit se realizuje mimo školu, především na exkurzích v sociálních zařízeních, na základnách integrovaného záchranného systému, případně v neziskových organizacích, které podporují zdraví.

Vyučovací předmět je realizován v rozsahu 2 vyučovacích hodin týdně v 7., 8. a 9. ročníku (celkem 6 hodin týdně v 7. až 9. ročníku). Hodiny jsou z disponibilní časové dotace.

10.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Žák se rozvíjí v těchto klíčových kompetencích (zpracováno podle RVP ZV, 2021):

Kompetence k učení

- Žák projevuje zájem o další a celoživotní učení
- Žák analyzuje informace
- Žák posuzuje kriticky získané informace
- Žák se sebehodnotí, vyjmenuje pozitiva své práce a prostor pro zlepšení

Kompetence k řešení problémů

- Žák si uvědomí problémovou situaci a plánuje způsob řešení
- Žák si uvědomuje zodpovědnost za své chování a rozhodnutí

Kompetence komunikativní

- Žák dokáže zformulovat své myšlenky do logického celku jak ústní tak písemné podobě
- Žák v diskusi naslouchá druhým a vhodně argumentuje
- Žák využívá svých komunikačních schopností ke spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- Žák aktivně spolupracuje při skupinových činnostech, je si vědom své role a pozitivně ovlivňuje dění v týmu
- Žák pracuje na dobré týmové atmosféře a na dobrých mezilidských vztazích
- Žák přispívá svými myšlenkami do diskuse, oceňuje znalosti druhých lidí a respektuje různé úhly pohledu
- Žák si buduje zdravé sebevědomí

Kompetence občanské

- Žák je empatický k druhým lidem, zajímá se o jejich vnitřní hodnoty
- Žák se chová zodpovědně v situacích, které ohrožují jeho zdraví

Kompetence pracovní

- Žák přistupuje k pracovním činnostem s ohledem na své zdraví a zdraví druhých
- Žák využívá maximum svého potenciálu pro další vzdělávání a profesní zaměření

Kompetence digitální

- Žák aktivně využívá digitální technologie
- Žák používá digitální technologie k vyhledávání informací, které kriticky posuzuje

10.3 Vzdělávací obsah

V této podkapitole je uvedeno rozvržení témat PVP podpora zdraví a bezpečí, učivo a ročníkové výstupy v jednotlivých ročnících. Témata jsou navržena podle aktuální nabídky podpory zdraví a bezpečí v komunitě a rozvržena do ročníků s přihlédnutím k výsledkům dotazníkového šetření, které proběhlo na vybrané škole. Předmět navazuje a rozvíjí kompetence žáků, které získali v integrovaném předmětu výchova k občanství a ke zdraví. Integrovaný předmět je vyučován 2 hodiny týdně v 6., 7., a 9. ročníku a 1 hodinu týdně v 8. ročníku.

10.3.1 7. ročník

Tabulka 19 Vzdělávací obsah 7. ročníku

Ročníkové výstupy	Učivo	Téma	Průřezová témata, kontexty a přesahy, další poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diskutuje a domluví se na pravidlech nově vzniknuvší skupiny ▪ Dle svých možností popíše skupinové děje a zhodnotí, které jsou pozitivní a které negativní, kladně ohodnotí sebe a svého spolužáka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pravidla skupiny ▪ Spolupráce ve skupině 	Spolupráce ve skupině	OSV – Kooperace a kompetice
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvědomuje si význam pojmů emoce, afekt, nálada, citová vztah ▪ Propojuje emoce s děním v životě ▪ Vyjadřuje své emoce a city přiměřeně ▪ Vnímá emoce druhých lidí 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emoce ▪ Naslouchání ▪ Asertivita 	Efektivní komunikace	OSV – Komunikace Etická výchova
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uplatňuje pozitivní postoje k sobě i k ostatním ▪ Uplatňuje dovednosti dobré komunikace ▪ Vysvětlí význam sociálních služeb ▪ Popíše funkce vybraných služeb sociální péče 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Služby sociální péče <ul style="list-style-type: none"> ○ Domov pro seniory ○ Pečovatelská služba 	Sociální služby v komunitě	OSV – Mezilidské vztahy Spolupráce s Centrem sociálních

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná dávky sociálního pojištění ▪ Ví, kde se o dávky sociálního pojištění žádá 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dávky sociální pojištění 		služeb a Červeným křížem
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvědomuje si, že vše, co dělá na internetu, zanechává digitální stopu ▪ Dokáže vymyslet silné bezpečné heslo a má klíč k jeho zapamatování ▪ Popíše postup, jak se zachovat v případě kyberšikany nebo při kontaktu s predátorem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitální stopy ▪ Zabezpečení na internetu ▪ Kyberšikana a predátoři 	Bezpečný internet	Tvoje cesta onlinem (projekt Policie ČR a ČSOB)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chápe smysl existence humanitárního práva a vysvětlí fungování ochrany obyvatelstva, popíše její hlavní úkoly ▪ Definuje cíl varování, rozpozná jednotlivé tóny sirén a jejich význam, uplatňuje účinný postup po zaznění varovného signálu „Všeobecná výstraha“ ▪ Ví, co je cílem evakuace a nouzového přežití, zná správný postup při evakuaci a umí si připravit (zabalit) evakuační zavazadlo ▪ Ví, co je cílem ukrytí a individuální ochrany, znát správný postup přípravy improvizovaného úkrytu, relevantním způsobem provede ochranu očí, dýchacích cest a těla prostředky individuální ochrany jednotlivce ▪ Zná a umí použít správný postup při základní neodkladné kardiopulmonální resuscitaci, zná úlohu operátora tísňové linky 155 při poskytování pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ochrana obyvatelstva ▪ Varovné signály ▪ Evakuace a evakuační zavazadlo ▪ Ukrytí a individuální ochrana ▪ Laická resuscitace 	Chování v mimořádných událostech	Hasiči pro školy Den linky 112 (11.2.)
<ul style="list-style-type: none"> • V modelové situaci hromadné nehody zvolí správný postup pro ošetření raněných • Umí pomoci člověku s alergickou reakcí a astmatem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hromadné nehody ▪ Alergie, astma ▪ Opaření, popálení ▪ Infarkt 	První pomoc	Spolupráce s Českým červeným křížem

<ul style="list-style-type: none"> • Uvede příznaky infarktu a předvede pomoc osobě s infarktem 			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Používá základní prvky sebeobran ▪ Kladně se mu zvyšuje sebevědomí ▪ Zaujímá zdravý postoj ke svému tělu ▪ Vnímá klady kolektivu sportovců 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Filosofie sebeobran ▪ Etika v sebeobraně ▪ Základní technické prostředky sebeobran beze zbraně 	Sebeobrana	Ve spolupráci s lektorem

10.3.2 8. ročník

Tabulka 20 Vzdělávací obsah 8. ročníku

Ročníkové výstupy	Učivo	Téma	Průřezová témata, kontexty a přesahy, další poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientuje se na stránkách města Tachova a v aktuálních akcích ve městě ▪ Zná poslání a náplň práce neziskových organizací v komunitě 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Webové stránky města Tachova ▪ Tachovské listy ▪ Vysílání ZKTV ▪ Neziskové organizace (MAS Zlatá cesta, SmeTu, Šmudlina apod.) 	Veřejný život v obci	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uplatňuje pozitivní postoje k sobě i k ostatním ▪ Uplatňuje dovednosti dobré komunikace ▪ Uplatňuje dovednost řešení problémů ▪ Vysvětlí význam sociálních služeb ▪ Popíše funkce vybraných služeb sociální péče 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Služby sociálního poradenství <ul style="list-style-type: none"> ○ Poradna pro zdravotně postižené ○ Rodinná poradna ○ Centrum na podporu integrace cizinců pro Plzeňský kraj 	Sociální služby v komunitě	OSV – Mezilidské vztahy

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ví, jaký obsah je vhodný pro vkládání na internet a jaký ne ▪ Rozpozná nebezpečné zprávy (e-maily, zprávy v chatu apod.) ▪ Řekne, proč je důležité zálohování dat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Online soukromí ▪ Podvody ▪ Zálohování 	Bezpečný internet	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná podmínky pro vznik ohně ▪ Vysvětlí zacházení s přenosným hasicím přístrojem ▪ Vyjmenuje příčiny vzniku požáru v uzavřeném prostředí ▪ Orientuje se v piktogramech pro přístroje sloužící k likvidaci Začínajícího požáru ▪ Orientuje se v piktogramech sloužících pro určení únikových cest ▪ Umí se bezpečně dostat ze zakouřeného prostředí ▪ Zná pravidla pro rozdělávání ohně v přírodě a grilování ▪ Ví jak se zachovat v případě hořícího oděvu ▪ Umí použít správný postup při poranění kůže 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Požár ▪ Hasicí přístroje ▪ První pomoc při popáleninách, nahlášení požáru na tísňovou linku ▪ Požár objektu, domácí únikový plán ▪ Požár v přírodě 	Požár	Hasiči pro školy
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozná projevy zdravého sebevědomí ▪ Pozná projevy nízkého a vysokého sebevědomí ▪ Vyjmenuje faktory, které podporují anebo sráží zdravé sebevědomí ▪ Buduje své sebevědomí 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Co je to sebevědomí ▪ Nízké, zdravé a vysoké sebevědomí ▪ Co ovlivňuje sebevědomí 	Zdravé sebevědomí	OSV-Hodnoty, postoje, praktická etika OSV – Sebepoznání a sebepojetí Etická výchova
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vnímá zamilovanost a lásku jako důležitý faktor ovlivňující citovou složku jeho života ▪ Ztrácí ostych o lásce mluvit ▪ Utváří si zodpovědný vztah k sexualitě ▪ Uvědomuje si potřebu sebeovládání pro zdravý rozvoj své sexuality 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásku ▪ Sexualita ▪ Sebeovládání ▪ Nezralé rodičovství 	Sexuální zdraví	Etická výchova

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Používá základní prvky sebeobranu ▪ Kladně se mu zvyšuje sebevědomí ▪ Zaujímá zdravý postoj ke svému tělu ▪ Vnímá klady kolektivu sportovců 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Filosofie sebeobranu ▪ Etika v sebeobraně ▪ Základní technické prostředky sebeobranu beze zbraně 	Sebeobrana	Ve spolupráci s lektorem
--	--	------------	--------------------------

10.3.3 9. ročník

Tabulka 21 Vzdělávací obsah 9. ročníku

Ročníkové výstupy	Učivo	Téma	Průřezová témata, kontexty a přesahy, další poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná možnosti dobrovolnictví v komunitě ▪ Pracuje s pojmem prosociálnost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrovolnictví ▪ Prosociálnost 	Dobrovolnictví	OSV – Kreativita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uplatňuje pozitivní postoje k sobě i k ostatním ▪ Uplatňuje dovednosti dobré komunikace ▪ Uplatňuje dovednost řešení problémů ▪ Vysvětlí význam sociálních služeb ▪ Popíše funkce vybraných služeb sociální péče 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Služby sociální prevence <ul style="list-style-type: none"> ○ K-centrum Tachov ○ Terénní programy Tachovsko ○ Nízkoprahové denní centrum ○ NZDM RELAX Tachov ○ Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých – Tachov 	Sociální služby	OSV – Mezilidské vztahy
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na příkladu Česka a jiné země uvede rozdíly mezi jednotlivými systémy zdravotního pojištění (uvede pozitiva) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Systém zdravotního pojištění u nás a v jiných zemích 	Zdravotnictví	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ a negativa jednotlivých systémů) ▪ Uplatňuje asertivní komunikaci 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Profese lékaře a sestry ve zdravotnictví ▪ Role pacienta 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zná postupy, jak ověřit informace uvedené na internetu ▪ Respektuje autorská práva a umí citovat ▪ Ví, jak vypadá zabezpečená stránka pro on-line placení a odhalí podvodnou stránku 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fakenews a hoaxy ▪ Autorská práva ▪ Bezpečné on-line finance 	Bezpečný internet	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ví, jak se zachovat před, při a po povodni ▪ Zná některé nebezpečné látky ▪ Při úniku nebezpečných látek uplatňuje bezpečné chování ▪ Chrání sebe a okolí v nebezpečných situacích ▪ Je si vědom efektu přihlížejícího ▪ Ví, kdy se dopravní nehoda řeší s Policíí ČR a kdy není přítomnost policistů potřeba ▪ Uvědomuje si důležitost reflexních prvků a používá je ▪ S dopomocí umí vyplnit formulář o dopravní nehodě 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Živelní pohromy ▪ Atmosférické poruchy ▪ Sesuvy ▪ Povodně ▪ Havárie s únikem nebezpečných látek ▪ Radiační havárie ▪ Dopravní nehoda 	Živelní pohromy a havárie	Hasiči pro školy a Český červený kříž
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Charakterizuje člověka, který je dobrým vzorem pro ostatní ▪ Pozitivně hodnotí sebe a své okolí ▪ Uplatňuje komunikační dovednosti ▪ Popisuje hodnotu vztahů s osobami důležitými ve svém životě ▪ Uvědomuje si, do jakých životních rolí vstupuje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vzory v mém okolí ▪ Já jako vzor pro ostatní ▪ Výjimečnost každé bytosti 	Vzory kolem nás	Etická výchova
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osvojuje si základní ekonomické pojmy a vztahy ▪ Rozumně uvažuje při nakládání s penězi ▪ Chápe důležitost své finanční gramotnosti pro svůj budoucí život 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bankovní účty ▪ Platební karty ▪ Finanční nástrahy ▪ Půjčky 	Finance	Etická výchova

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Popíše poslání sociální služby hospic ▪ Zformuluje své myšlenky ohledně smrti ▪ Diskutuje s ostatními o tématu smrt, i když zastávají jiný názor ▪ Uplatňuje respektující chování 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hospic sv. Jiří v Tachově ▪ Smrt ▪ Přesah člověka ▪ Náboženství 	<p>Duchovní rozměr člověka</p>	<p>Etická výchova</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Používá základní prvky sebeobrany ▪ Kladně se mu zvyšuje sebevědomí ▪ Zaujímá zdravý postoj ke svému tělu ▪ Vnímá klady kolektivu sportovců 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Filosofie sebeobrany ▪ Etika v sebeobraně ▪ Základní technické prostředky sebeobrany beze zbraně 	<p>Sebeobrana</p>	<p>Ve spolupráci s lektorem</p>

11. Shrnutí praktické části

Praktická část si kladla za cíl vytvořit vzdělávací obsah povinně volitelného předmětu se zaměřením na výchovu ke zdraví a bezpečí. Dotazníkové šetření mezi žáky druhého stupně a pedagogy Základní školy přispělo k vymezení vzdělávacího obsahu tohoto předmětu. Žáci a učitelé byli dotazováni, které zaměření jim v nabídce volitelných předmětů chybí.

Zhruba pětina žáků (22 %) uvedla, že jim v nabídce povinně volitelných předmětů chybí podpora zdraví a bezpečí. Tím se nepotvrdil předpoklad 1, kdy měla mít o tento předmět zájem jedna třetina žáků. Nebyl potvrzen ani předpoklad 2, kdy měl v nabídce PVP žákům chybět nejvíce cizí jazyk. Žáci nejvíce postrádají zaměření na výtvarnou výchovu, podporu zdraví a bezpečí a chemii.

Více jak polovina (konkrétně 52,6 %) pedagogů považuje zaměření na podporu zdraví a bezpečí jako chybějící část školního kurikula u povinně volitelných předmětů. Tím byl potvrzen třetí předpoklad, že více jak polovina pedagogů postrádá toto zaměření. Učitelé by stejně jako žáci viděli nabídku povinně volitelných předmětů doplněnou dále o výtvarné zaměření a chemii a také o hudební zaměření. Předpoklad 4, že nejvíce učitelé postrádají podporu zdraví a bezpečí v nabídce PVP, se potvrdil.

Žáci 2. stupně Základní školy v dotazníkovém šetření hodnotili 11 témat podle toho, jak jim připadají zajímavá. Jednalo se o tato témata: první pomoc, bezpečí na internetu, zdravé sebevědomí, finance, chování v mimořádných událostech, dobrovolnictví, lidé jako můj vzor, efektivní komunikace, sociální služby v komunitě, veřejný život v obci a duchovní rozměr člověka.

Žáci 2. stupně celkově označili jako nejzajímavější téma první pomoc. Jejich odpovědi se ale lišily v závislosti na věku a pohlaví. Například žáci 6. ročníku považují za nejzajímavější téma zdravé sebevědomí a žáci 9. ročníku finance. Jako nejméně zajímavé skončilo téma duchovního rozměru člověka, ale i zde nebyla shoda napříč ročníky. Žáci 7. a 9. třídy jako nejméně zajímavé ohodnotili téma veřejný život v obci.

Učitelé byli vyzváni, aby ohodnotili stejná témata předmětu podpora zdraví a bezpečí podle toho, jak je považují za důležité. Jako nejdůležitější vybrali téma první pomoci. Naopak jako nejméně důležité označili téma duchovní rozměr člověka.

Žáci i učitelé se shodli na zajímavých (podle žáků) a důležitých (podle učitelů) tématech. Shodně se mezi 1. a 5. místem nacházela témata první pomoci, zdravého sebevědomí, financí,

bezpečného internetu a chování v mimořádných událostech. Zbýlých 6 témat vnímají žáci jako méně zajímavé nebo nezajímavé a učitelé méně důležité. Jedná se o témata efektivní komunikace, veřejný život v obci, sociální služby v Tachově, duchovní rozměr člověka a dobrovolnictví.

Na základě dotazníkového šetření byl předmět podpora zdraví a bezpečí obohacen o některá témata a jednotlivá témata byla zařazena do ročníků tak, jak je žáci vnímali jako zajímavé. Například veřejný život v obci se nejlépe umístil mezi žáky 8. třídy, proto bylo toto téma zařazeno do tohoto ročníku. Zdravé sebevědomí se v této třídě umístilo na 2. pozici a bylo taktéž zařazeno do vzdělávacího obsahu 8. ročníku. Téma finance získalo prvenství v 9. třídě a bude zde i odučeno. Další témata se v ročnících opakují (například bezpečný internet a chování v mimořádných událostech), nebo byly zařazeny tak, aby předcházely navazujícím tématům. Například efektivní komunikace by měla žáky 7. ročníku připravit na téma mezilidských vztahů a poznávání sociálních služeb.

V návaznosti na výsledky dotazníkového šetření byla do všech tříd zařazena sebeobrana (5 responzí). V Tachově, kde sídlí Základní škola, je možné navštěvovat kurzy sebeobrany a thajského boxu pod vedením Antonína Duška. Z konzultace s panem Duškem vyplynulo, že jakákoliv drobná hodinová dotace sebeobrany může být žákům prospěšná. V sebeobraně získají žáci kladný vztah ke svému tělu (prevence před rizikovým chováním), posílí se jejich sebevědomí a naučí se jak se bránit před agresorem. Není opomenuta etika sebeobrany, kdy je žákům zdůrazněno, že to, co se učí, neslouží k aktivnímu vyvolání boje. Lze také soudit, že sebeobrana bude pro žáky zajímavá.

Nejčastěji (15 responzí, z toho 13 v 8. ročníku) žáci uváděli, že by se rádi v předmětu podpora zdraví a bezpečí věnovali tématu sexuální výchova (partnerské vztahy). Taktéž jeden z pedagogů uvedl téma zodpovědné chování v partnerském vztahu. Toto téma je v předmětu výchova k občanství a ke zdraví na Základní škole probíráno v 7., 8. i 9. ročníku. Přesto je toto téma pro žáky zjevně stále zajímavé a potřebují se mu věnovat. V důsledku šetření bylo toto téma zařazeno do 8. ročníku předmětu podpora zdraví a bezpečí.

Do 9. ročníku bylo doplněno téma zdravotnictví (3 responze v 9. ročníku). Žáci se seznámí s tématy zdravotní pojištění, role pacienta a profese lékaře a sestry.

Předmět podpora zdraví a bezpečí doplňuje a rozšiřuje kompetence žáků, které nabyli v předmětu výchova k občanství a ke zdraví a nabízí žákům témata z osobnostní a sociální výchovy a z etické výchovy. Žáci se seznamují s hodnotou zdraví a bezpečí v kontextu sebe

sama, komunity i celé společnosti. Předmět umožňuje využívat metody výuky prostřednictvím besed, exkurzí a projektového vzdělávání. Žáci se rozvíjejí ve všech kompetencích uvedených v RVP ZV.

Závěr

Cílem diplomové práce byla tvorba školního vzdělávacího programu povinně volitelného předmětu pro žáky 7. – 9. ročníku se zaměřením na Výchovu ke zdraví a bezpečí.

Ke stanovení vzdělávacího obsahu povinně volitelného předmětu, který byl nazván podpora zdraví a bezpečí, vedly tři kroky. Nejprve byl proveden průzkum nabídky možností podpory zdraví a bezpečí ve městě, kde se Základní škola nachází. Jednalo se konkrétně o zmapování nabídky preventivních programů od Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje a Policie ČR. Průzkum se nadále věnoval zmapování sítě sociálních služeb a aktivit Českého červeného kříže. Ve druhém kroku proběhla analýza vzdělávacího obsahu u předmětu výchova k občanství a ke zdraví. Jedná se o integrovaný předmět z oboru Výchova k občanství a Výchova ke zdraví a bezpečí. Bylo analyzováno, jakým tématům a učivu se žáci věnují v jednotlivých ročnících, aby u volitelného předmětu podpora zdraví a bezpečí nedocházelo k dublování učiva. Třetím krokem bylo dotazníkové šetření na Základní škole, kterého se účastnili žáci 2. stupně a učitelé 1. i 2. stupně. Dotazníkové šetření mělo za cíl vymezení vzdělávacího obsahu předmětu. Kladný postoj k nově vznikajícímu předmětu podpora zdraví a bezpečí se projevil u žáků i učitelů. Mezi tématy předmětu byla nejlépe ohodnocena témata první pomoc, zdravé sebevědomí, finance, bezpečný internet a chování v mimořádných událostech. Méně oblíbená nebo méně důležitá dopadla témata veřejný život v obci, duchovní rozměr člověka, sociální služby, osobnosti jako můj vzor, dobrovolnictví a efektivní komunikace. Odpovědi žáků se lišily podle věku žáků a pohlaví.

Tyto tři kroky vedly k charakteristice předmětu, určení kompetencí, které budou žáci rozvíjet a k samotnému vzdělávacímu obsahu. Předmět navazuje a rozšiřuje kompetence žáků, které nabyli v předmětu výchova k občanství a ke zdraví (VOZ) a věnuje se tématům z osobnostní a sociální výchovy a etické výchovy. Žáci se v předmětu podpora zdraví a bezpečí rozvíjejí ve všech kompetencích. Vzdělávací obsah byl po dotazníkovém šetření rozšířen o tři témata – sexuální zdraví, sebeobranu a zdravotnictví. Sexuální výchova nebyla do předmětu podpora zdraví a bezpečí v počátku zařazena, jelikož se tomuto tématu žáci věnují v předmětu VOZ v 7. – 9. ročníku. Jeden z učitelů a žáci 8. tříd však projeví velký zájem o toto téma, proto bylo do tohoto ročníku zařazeno. Téma sebeobranu bylo zařazeno do všech ročníků, jelikož se jedná o téma poutavé a netradiční. Ve městě Tachov, kde se Základní škola nachází, se hodiny sebeobranu vyučují. Již proběhlo předběžné jednání s lektorem, který by žáky filosofii a etice v sebeobraně i sebeobraně samotné učil. Poslední téma, které bylo do vzdělávacího obsahu předmětu podpora zdraví a bezpečí začleněno

(konkrétně do 9. ročníku) je zdravotnictví, vzhledem k zájmu žáků 9. třídy. Žáci se budou seznamovat se systémy zdravotního pojištění u nás i ve světě a s rolemi lékaře, sestry a pacienta. Některá témata byla přeřazena do jiných ročníků podle toho, jak připadala žákům zajímavá. Témata zdravého sebevědomí a veřejného života v obci se v 8. třídě umístila lépe, než v 7. a 9. ročníku. Téma finance bylo zařazeno do tohoto ročníku, jelikož měli žáci v tomto ročníku o téma největší zájem. Jiná oblíbená témata se v ročnících opakují a některá nacházejí místo ve vzdělávacím obsahu PVP podpora zdraví a bezpečí tak, kde jsou logicky a návazně nejvíce vhodné.

Jako úskalím výuky tohoto předmětu může být skutečnost nedostačující kvalifikace pedagoga. Učitel podpory zdraví a bezpečí by měl mít vzdělání v oboru Výchova ke zdraví a bezpečí a měl by se dále vzdělávat v Etické výchově. Téma diplomová práce by mohlo být rozšířeno o vzdělávací obsah pro žáky středních škol a gymnázií. Domnívám se, že cíl práce byl splněn, i když jsem v průběhu psaní přicházela na další možná zlepšení.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knihy

- ČÁP, J. MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 656 s. ISBN 80–7178-463-X
- GIDDENS, A. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
- HENDL, J. a REMR, J. *Metody výzkumu a evaluace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2017. 372 s. ISBN 978-80-262-1192-1.
- KOVAŘÍKOVÁ M., MARÁDOVÁ E., *Didaktika výchovy ke zdraví a bezpečí v kontextu kurikulární reformy a učitelského vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. 184 s. ISBN 978-80-7603-142-5
- LENCZ, L. *Učebné osnovy pre 1. až 9. ročník základnej školy. Etická výchova (nepovinný predmet, voliteľný predmet)*. Vyd. 1. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 1992. 11 s. ISBN 80-7158-002-3.
- LENCZ, L. a kol. *Etická výchova: metodický materiál 2*. Překlad Jiří Drejnar a Helena Šťastná. Vyd. 2. Praha: Pro Etické fórum České republiky vydalo nakl. Luxpress, 2008. 92 s. ISBN 978-80-7130-139-4.
- LENCZ, L. a kol. *Etická výchova: metodický materiál*. Vyd. 1. Praha: Pro Etické fórum vydalo nakl. Luxpress, 2000-2005. 3 sv. (168, 92, 115 s.). ISBN 80-7130-091-8.
- MARÁDOVÁ, E. *Výchova ke zdraví: školní vzdělávací program: metodická příručka pro 6.-9. ročník základní školy*. Vyd. 1. Praha: Fortuna, 2006. 45 s. ISBN 80-7168-973-4.
- ŠKODA, J. DOULÍK, P. *Psychodidaktika: metody efektivního a smysluplného učení a vyučování*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 208 s. ISBN 978-80-247-3341-8.
- VALENTA, J., *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Vyd. 1. Kladno: AISIS, 2006. 227 s. ISBN 80-239-4908-X
- VALENTA, J. *Didaktika osobnostní a sociální výchovy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2013. 232 s. ISBN 978-80-247-4473-5

Časopisy

- MARÁDOVÁ E., *Výchova ke zdraví na cestě od Rámcového vzdělávacího programu k realizaci ve školní praxi*. In: ŘEHULKA, E. (ed.), *Škola a zdraví 21. Sociální a zdravotní aspekty výchovy ke zdraví*. Brno: MSD, s.r.o., 2008, s. 23–28. ISBN 978-80-7392-043-2

Internetové stránky

Centrum na podporu integrace cizinců [online]. Plzeň: Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: https://socialnisluzby.plzen.eu/katalog-sluzeb/iid_127/centrum-na-podporu-integrace-cizincu-pro-plzensky-kraj.aspx

Co je to geopark [online]. Tachov: Národní geopark GeoLocí [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z: <https://geoloci.webnode.cz/narodni-geopark/co-je-to-geopark/>

Dárcovství krve [online]. Tachov: Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriztachov.cz/darcovstvi-krve.html>

Domácí péče [online]. Tachov: Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriztachov.cz/domaci-pece.html>

Domov pro seniory Panenská [online]. Tachov: Centrum sociálních služeb Tachov [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csstachov.cz/domov-pro-seniory-panenska/o-domove>

Domov seniorů PANORAMA [online]. Tachov: Centrum sociálních služeb Tachov [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csstachov.cz/domov-senioru-panorama/o-domove>

Domov se zvláštním režimem [online]. Tachov: Centrum sociálních služeb Tachov [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csstachov.cz/domov-se-zvlastnim-rezimem/o-domove-se-zvlastnim-rezimem>

Evropský den linky 112 [online]. Plzeň: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-plzenskeho-kraje-menu-ochrana-obyvательства-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

Hasiči pro školy [online]. Zlín, Ústí nad Labem: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hasiciproskoly.cz/uvod>

Hasiči pro školy [online]. Zlín, Ústí nad Labem: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hasiciproskoly.cz/o-projektu>

HODAČOVÁ, V. *Tvoje cesta onlinem* [online]. Praha: Policie České republiky [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-tvoje-cesta-onlinem.aspx>

HODAČOVÁ, V. *Tvoje cesta* [online]. Praha: Policie České republiky [cit. 7. 5. 2022].

Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/tvoje-cesta.aspx>

Humanitární pomoc [online]. Tachov: Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov [cit.

20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.cervenykriztachov.cz/humanitarni-pomoc.html>

Kontakty [online]. Tachov: Hospic sv. Jiří [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné

z: <https://hospictachov.cz/kontakty/>

MORAVČÍK, O. *Preventivní projekt Tvoje cesta onlinem* [online]. Praha: Policie České republiky, 2019 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-projekt-tvoje-cesta-onlinem.aspx>

Národní geopark GeoLocí [online]. Tachov: Národní geopark GeoLocí [cit. 16. 6. 2022].

Dostupné z: <https://geoloci.webnode.cz/narodni-geopark/>

NĚMCOVÁ, M., *Seznam sociálních služeb* [online]. Tachov: Město Tachov, 2013 [cit. 11. 8. 2021]. Dostupné

z: <file:///C:/Users/Pav1%C3%AD%C4%8Dek/Downloads/Soci%C3%A1ln%C3%AD%20slu%C5%BEby%20dostupn%C3%A9%20v%20Tachov%C4%9B.pdf>

NĚMCOVÁ, M., *Sociální služby dostupné v Tachově* [online]. Tachov: Město Tachov, 2019 [cit. 11. 8. 2021]. Dostupné

z: <file:///C:/Users/Pav1%C3%AD%C4%8Dek/Downloads/Soci%C3%A1ln%C3%AD%20slu%C5%BEby%20dostupn%C3%A9%20v%20Tachov%C4%9B.pdf>

O nás (MAS Zlatá cesta) [online]. Tachov: MAS Zlatá cesta [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné

z: <https://www.zlatacesta.cz/o-nas/>

O nás (útulek Šmudlina) [online]. Tachov: Útulek Tachov Šmudlina [cit. 16. 6. 2022].

Dostupné z: <https://www.utulek-tachov.cz/o-nas/>

Pečovatelská služba [online]. Tachov: Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov [cit.

20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.cervenykriztachov.cz/pecovatelska-sluzba.html>

Podcast Tvoje cesta #onlinem [online]. Praha: Československá obchodní banka [cit. 9. 5.

2022]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/mobilni-aplikace/filip/podcast-tvoje-cesta-onlinem>

Pomůcky a učebnice k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných situací [online]. Plzeň: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/podklady-a-ucebnice.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Požární stanice Tachov [online]. Plzeň: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-stanice-tachov.aspx>

Preventivně výchovná činnost [online]. Plzeň: Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-plzenskeho-kraje-menu-ochrana-obyvательства-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx>

Rady Policie ČR a informace o prevenci [online]. Praha: Policie České republiky [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/rady-policie-cr-a-informace-o-prevenci-143872.aspx>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56005/>

Rodinná poradna [online]. Tachov: Centrum sociálních služeb Tachov [cit. 25. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.csstachov.cz/rodinna-poradna/o-poradne>

Služby [online]. Tachov: Hospic sv. Jiří [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z: <https://hospictachov.cz/kontakty/>

Služby pro veřejnost [online]. Tachov: MAS Zlatá cesta [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.zlatacesta.cz/sluzby-pro-verejnost/>

Smetu [online]. Tachov: SmeTu [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.smetu.cz/>

Školení první pomoci [online]. Tachov: Oblastní spolek Českého červeného kříže Tachov [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.cervenkykriztachov.cz/skoleni-prvni-pomoci.html>

Školní vzdělávací program 143/2021 ZŠ Tachov, Hornická 1325 [online]. Tachov: Základní škola Tachov, Hornická 1325 [cit. 13. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.zshornickatc.cz/dokumenty.html>

Tachovský ornitologický spolek – záchranná stanice živočichů [online]. Tachov: Tachovský ornitologický spolek [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z: <https://zachrannastanicezivocichutachov.estranky.cz/>

VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova obecně i jako průřezové téma RVP ZV a G.*

[online] Praha: Katedra pedagogiky FFUK, 2012. Dostupné z:

<http://pedagogika.ff.cuni.cz/node/157/>

Výroční zpráva za 2019/2020 ZŠ Tachov, Hornická 1325 [online]. Tachov: Základní škola

Tachov, Hornická 1325 [cit. 10. 9. 2021]. Dostupné

z: <https://www.zshornickatc.cz/dokumenty.htm>

Vzdělávací kurzy pro učitele mateřských, základních a středních škol [online]. Plzeň:

Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 5. 4. 2022]. Dostupné z:

<https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-plzenskeho-kraje-menu-ochrana-obyvательства-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]. [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006->

[108?text=o+soci%C3%A1ln%C3%ADch+slu%C5%BEb%C3%A1ch](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108?text=o+soci%C3%A1ln%C3%ADch+slu%C5%BEb%C3%A1ch)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online]. [cit. 16. 6. 2022]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4579309>

Seznam zkratk

EV – Etická výchova

OSV – Osobnostní a sociální výchova

RVP – Rámcový vzdělávací program

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

VKZB – Výchova ke zdraví a bezpečí

VOZ – Výchova k občanství a ke zdraví

Seznam příloh

Příloha č. 1 Očekávané výstupy z Výchovy ke zdraví (RVP ZP)

Příloha č. 2 Očekávané výstupy z Etické výchovy (RVP ZP)

Příloha č. 3 Vzdělávací obsah VKZB 6. ročníku na Základní škole

Příloha č. 4 Vzdělávací obsah VKZB 7. ročníku na Základní škole

Příloha č. 5 Vzdělávací obsah VKZB 8. ročníku na Základní škole

Příloha č. 6 Vzdělávací obsah VKZB 9. ročníku na Základní škole

Příloha č. 7 Dotazník pro žáky

Příloha č. 8 Dotazník pro pedagogy